

Erika Pesonen

Yritys Oy:n kannattavuuden parantaminen

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma

Toukokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 17.5.2010	
Tekijä(t) Erika Pesonen		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Liiketalouden ko. Taloushallinto	
Nimeke Yritys Oy:n kannattavuuden parantaminen			
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee Yritys Oy:n kannattavuuden parantamista. Kannattavuuslaskelmien avulla pyritään tarjoamaan Yritys Oy:lle tietoa kannattavuuden parantamiseen ja tulevaisuuden suunnitteluun. Työn tavoitteena on, että työssä tehtyjen laskelmien perusteella Yritys Oy:n pitäisi pystyä parantamaan liiketoimintaansa niin, että se selviytyy tulevaisuudessa siltä vaadituista velvoitteista.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty laadullista tutkimusta, sillä työssä pyritään selvittämään yhden yrityksen liiketoiminnan tiettyjä osa-alueita. Tutkimusaineisto koostuu haastatteluista Yritys Oy:n omistaja x:n kanssa sekä yrityksen vuosien 2007, 2008 ja 2009 tilinpäätöstiedoista. Opinnäytetyön lähdeaineisto sisältää suurimmaksi osin kirjoja ja niiden lisäksi muutaman Internet-lähteen. Teoriaosuudessa käytetty lähdeaineisto koostuu lähinnä kirjoista, jotka käsittelevät kirjanpitoa, tilinpäätöksiä, kustannus- ja kannattavuuslaskentaa sekä investointeja. Teoriaosuus pitää myös sisällään yleistä tietoa laadullisen tutkimuksen toteutuksesta.</p> <p>Työssä on perehdytty ulkoisen laskentatoimen lisäksi tarkemmin yrityksen sisäiseen laskentatoimeen. Opinnäytetyön empiirisessä osiossa käsitellään aluksi Yritys Oy:n historiaa ja nykytilannetta, jonka jälkeen on tehty tilinpäätöstietojen perusteella, niin lyhyen kuin pitkän aikavälin kannattavuuslaskelmia. Kannattavuuslaskelmien lisäksi empiirinen osio pitää sisällään laskelmia Yritys Oy:n suunnittelemista investoinneista. Opinnäytetyön lopussa on esitelty laskelmien tulokset ja niiden perusteella tehdyt kehittämissuhteet.</p> <p>Opinnäytetyö on ajankohtainen ja tarpeellinen toimeksiantajalle, sillä yritys on vielä kasvu- ja kehitysvaiheessa. Kehitysvaiheessa on erityisen tärkeää, että yrityksen johto kiinnittää huomiota sisäiseen laskentatoimeen tarkemmin, sillä parhaimmillaan sen avulla voidaan vähentää liiketoiminnasta syntyviä epävarmuustekijöitä. Opinnäytetyö tavoitteena on tarjota arvokasta tietoa Yritys Oy:lle kannattavuuden parantamiseen sekä suunniteltujen investointien toteuttamiseen.</p>			
Asiasanat (avainsanat) Kannattavuus, kustannuslaskenta, sisäinen laskentatoimi, investoinnit			
Sivumäärä 50 s. + liitteet 11	Kieli Suomi	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn201097837	
Huomautus (huomautukset liitteistä)			
Ohjaavan opettajan nimi Terttu Liimatainen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Yritys Oy	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 17 may 2010	
Author(s) Erika Pesonen		Degree programme and option Business Management	
Name of the bachelor's thesis Improving the profitability of Yritys Oy			
Abstract <p>This bachelor's thesis was about improving the profitability of Yritys Oy. With the help of cost accounting examples this bachelor's thesis pursued to offer Yritys Oy information and to help making the business more profitable and planning the future of the company. The main target of this bachelor's thesis is to study cost accounting and investments which would enable Yritys Oy to do business more efficiently and cost-effectively.</p> <p>Because the bachelor's thesis pursued to study one particular company's field of business, qualitative analysis was used as research method. Research materials consisted of interviews with one of the owners of Yritys Oy and the balance sheets for fiscal periods 2007, 2008 and 2009. The source materials mainly build up of books and internet sources. The books used as source material dealt with bookkeeping, financial statements, cost accounting and investments. The implementation of qualitative research method was explained in the theory part of the study.</p> <p>In addition to financial accounting the study aimed at exploring management accounting. Yritys Oy's history and present state was presented in the beginning of the empirical part. The empirical part of the study comprehended short and long term profitability calculations based on the balance sheet information. Besides cost accounting the study contained calculations of investments that Yritys Oy was planning to carry out. In the end of the study is a presentation of the results and improvement suggestions based on the calculations.</p> <p>The study was topical and essential for the company because it was in a developmental phase. It is extremely important to pay attention to management accounting, because it can diminish uncertainty of the business. Hopefully the study will give valuable information on making the company more profitable and help in the implementing the planned investments.</p>			
Subject headings, (keywords) Profitability, cost accounting, management accounting, investments			
Pages 50p. + appendices 11p.	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn201091837	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Terttu Liimatainen		Bachelor's thesis assigned by Yritys Oy	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	YRITYKSEN LASKENTATOIMI	2
2.1	Osakeyhtiön kirjanpito ja tilinpäätös	3
2.2	Johdon laskentatoimi	7
2.2.1	Kustannuslajit	8
2.2.2	Kustannuslaskenta.....	10
3	KANNATTAVUUS.....	12
3.1	Mitä on kannattavuus?.....	13
3.1.1	Kannattavuuden tunnusluvut lyhyellä aikavälillä.....	13
3.1.2	Kannattavuuden tunnusluvut pitkällä aikavälillä.....	16
3.2	Likviditeetti ja vakavaraisuus	19
3.3	Investoinnit osana kannattavuutta.....	22
3.3.1	Riskit, luokitukset ja investointiprosessi.....	23
3.3.2	Investointilaskelmat	28
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
4.1	Tutkimusmenetelmä	31
4.2	Tutkimusaineisto.....	31
5	YRITYS OY:N JOHDON LASKENTATOIMI.....	33
5.1	Yritys Oy:n esittely.....	33
5.2	Yritys Oy:n kustannukset	36
5.3	Yritys Oy:n lyhyen aikavälin laskelmat	38
5.4	Yritys Oy:n pitkän aikavälin laskelmat	39
5.5	Yritys Oy:n likviditeetti ja vakavaraisuus	40
5.6	Yritys Oy:n investointilaskelmat	41
6	TULOKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	43
6.1	Kannattavuuslaskelmien tulokset ja kehittämisehdotukset	44
6.2	Tutkimuksen luotettavuus.....	48
7	PÄÄTÄNTÖ	48
	LÄHTEET	50
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on ajoneuvojen huoltoja sekä korjauksia tekevän yrityksen toiminnan kehittäminen. Toimeksiantajana on Yritys Oy, joka on Jyväskylässä toimiva moottoriajoneuvojen huolto- ja korjausalan yritys, jonka palveluita ostavat niin yksityiset kuin yritysasiakkaat. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen toimeksiantajalle yrityksen kannattavuuden sekä suunniteltujen investointien kannalta.

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on, kuinka saadaan kehitettyä yrityksen toimintaa, minimoitua kustannuksia sekä parannettua yrityksen kannattavuutta. Yritys Oy on suunnitellut tekevänsä muutamia investointeja tulevina vuosina. Näin ollen toisena tutkimusongelmana on selvittää, ovatko yrityksen suunnittelemat investoinnit kannattavia ja kuinka paljon ne tulisivat tuottamaan.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää yrityksen toimintaa. Toiminnan kehittäminen sisältää yrityksessä syntyvien kustannusten laskemista ja laskujen tavoitteena on saada pienennettyä kustannukset minimiin, jolloin yrityksen kannattavuus paranee. Kustannusten laskemisen lisäksi tavoitteena on laskea investointien kannattavuutta toimeksiantajalle. Yritys Oy:n toimintaa johtaa sen kolme osakasta ja työn yhtenä tavoitteena on antaa parempi käsitys osakkaille yrityksessä syntyvistä kustannuksista ja suunnitelluista investoinneista, sekä uusia ideoita ja ajatuksia yrityksen kehittämiseksi.

Viitekehys sisältää yleistä tietoa yrityksen ulkoisesta ja sisäisestä laskentatoimesta. Viitekehyksessä on kerrottu myös kannattavuudesta, kannattavuuslaskennasta ja investoinneista. Viitekehyksen lähdeaineisto koostuu pääasiassa kirjoista ja Internetistä löytyvistä lähteistä, jotka käsittelevät johdon toimintolaskentaa, kannattavuutta, kustannusten laskemista ja investointeja. Viitekehys ja myös muu työ on käsitelty yrittäjän näkökulmasta.

Tämä opinnäytetyö tehdään kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on keskittyä johonkin tarkasti rajattuun ongelmaan, eli valitun yrityksen yhteen tiettyyn toiminta-alueeseen ja sen tutkimiseen. Laadullinen tutkimus sopii hyvin tutkimuksiin, joissa pyritään ottamaan selvää jonkin tietyn asian yksityiskohdista ja selvittämään erilaisten asioiden syy- ja seuraussuhteita. Laadullinen tutkimusmenetelmä sopii tähän työhön parhaiten, koska

tutkimusaineisto koostuu suurimmaksi osin toimeksiantaja yrityksen osakkeiden haastatteluista, havainnoinnista sekä yrityksen taloutta käsittelevistä dokumenteista.

Opinnäytetyötä tehdessä on otettu huomioon eettisyys. Työn eettisyys näkyy siten, että lähdeaineistoa on pyritty keräämään riittävän laajasti ja tarkkaan harkiten, jolloin saadaan aikaan kattava, pätevä ja todellinen kuva tutkittavasta ongelmasta. Lähdeaineistoa on käsitelty niin, että tekijänoikeuksia ei loukata. Eettisyys näkyy työssä myös siten, että toimeksiantajan toivomuksesta yritys ja sen osakkaat pidetään nimettöminä. Myös Yritys Oy:n luovuttamat yrityksen taloutta käsittelevät dokumentit tullaan käsittelemään niin, ettei niistä pysty toimeksiantajaa tunnistamaan.

Tässä opinnäytetyössä tullaan keskittymään sisäiseen laskentatoimeen, sillä sisäisen laskentatoimen tarkoituksena on avustaa yritysjohtoa taloudellisissa päätöksissä. Pääasiallisena tutkimusaineistona käytetään Yritys Oy:n vuosien 2007, 2008 ja 2009 tilinpäätöstietoja, joista tarkastellaan tuloslaskelmaa ja tasetta. Vuoden 2009 tilinpäätös on esitilinpäätös johtuen siitä, että lopullinen tilinpäätös ei ole valmistunut tätä työtä tehdessä. Toimeksiantajan toiveesta tässä työssä on käsitelty eri kustannuslajeja sekä lyhyen että pitkän aikavälin kannattavuuden tunnuslukuja. Lyhyen aikavälin kannattavuuden tunnusluvuista tutkitaan toimeksiantajan toiveen mukaan myyntikate ja myyntikateprosentti, käyttökate ja käyttökateprosentti sekä liikevoitto ja liikevoittoprosentti. Pitkän aikavälin tunnusluvuista tullaan tutkimaan sijoitetun pääoman tuottoprosentti, oman pääoman tuottoprosentti sekä mahdollisten investointien kannattavuus ja vaikutus yrityksen talouteen.

2 YRITYKSEN LASKENTATOIMI

Kaikkien kirjanpitovelvollisien yritysten laskentatoimi voidaan jakaa yleisesti ottaen kahteen eri osaan: ulkoiseen laskentatoimeen (yleinen laskentatoimi) ja sisäiseen laskentatoimeen. Yleinen laskentatoimi (financial accounting) on tarkoitettu lähinnä yrityksen ulkopuolisille sidosryhmille kun taas sisäinen laskentatoimi (management accounting) on tarkoitettu yrityksen johdon käyttöön. Yleisen laskentatoimen kohde-ryhmänä ovat yritysten sidosryhmät, kuten esimerkiksi eri rahoitustahot. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 12–14.)

Sisäisen laskentatoimen, jota kutsutaan myös johdon laskentatoimeksi, tarkoituksena on tuottaa tietoa, jonka avulla yritysjohto pystyy parempaan päätöksentekoon. Laskentatoimien pääasiallisena tarkoituksena on tuottaa tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Laskentatoimien avulla saatu tieto on tarkoitettu tukemaan yritystä erilaisissa päätöksissä. (Puolamäki 2007, 57–60.) Yleistä laskentatoimea käsitellään osakeyhtiön kannalta, sillä toimeksiantajan yhtiömuoto on osakeyhtiö. Johdon laskentatoimea käsitellen tarkemmin tämän luvun loppupuolella.

2.1 Osakeyhtiön kirjanpito ja tilinpäätös

Osakeyhtiöiden liikekirjanpitoa ja tilinpäätöksiä ovat tarkasti säädeltyjä niin kirjanpito- kuin tilinpäätöslaisissa. Tästä syystä on tärkeä tietää, mitä osakeyhtiöiltä veloitetaan, että kirjanpito ja tilinpäätös ovat oikeanlaiset. Osakeyhtiöiden liikekirjanpitoa ja tilinpäätös asioita käsitellään seuraavissa luvuissa.

Kirjanpito

Ulkoiseen ja sisäiseen laskentaan tarvittava tieto saadaan yrityksen liikekirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Osakeyhtiöitä koskevaa kirjanpitoa on säädelty tarkasti kirjanpito-laisissa. Liikekirjanpito on järjestelmä, jonne kirjataan ja tallennetaan kaikki yrityksen taloutta koskevat tiedot ja tapahtumat. Kirjanpitojärjestelmään tulee kirjata kaikki yrityksessä syntyvät menot ja tulot, sekä rahoitustapahtumat ja niihin liittyvät oikaisut. Kirjanpito pitää sisällään meno-, tulo- ja rahoitustilejä. Yrityksen liikekirjanpidosta pitää käydä selväksi, mistä rahat ovat peräisin ja mihin niitä on käytetty. Tämän takia tapahtumat tulee kirjata aina tietyille niille kuuluville tileille. (Haverila ym. 2005, 129–130.)

Kirjanpitolaki määrää, että osakeyhtiöiden tulee harjoittaa kahdenkertaista kirjanpitoa ja sillä on oltava tilintarkastajana henkilö, joka on yrityksen omistajista riippumaton. Harjoittaakseen kahdenkertaista kirjanpitoa yksi tapahtuma pitää kirjata aina kahdelle eri tilille, debetiin ja krediitiin. Jotta kahdenkertainen kirjanpito on toteutunut, on taseen vastaavaa ja vastattavaa puolien osoitettava sama loppusumma. Tämän lisäksi taseen ja tuloslaskelman tulee osoittaa yhtä suurta tulosta. (Rekola-Nieminen 2006, 14–15.)

Kaikkien Suomessa toimivien kirjanpitovelvollisten tulee harjoittaa hyvää kirjanpito-tapaa. Hyvän kirjanpitotavan määritykset tulevat muun muassa kirjanpitolaista, kir-janpitoasetuksista sekä kirjanpitolautakunnan antamista yleisohjeista ja lausunnoista. Maininnan hyvästä kirjanpitotavasta antaa tilintarkastaja. Suomessa toimiva kirjanpi-tovelvollinen on määrätty ilmoittamaan kaikki ne tapahtumat, jotka tapahtuvat Suo-messa ja on lisäksi velvollinen laatimaan niistä tilinpäätöksen. (Leppiniemi & Kykkä-nen 2004, 56–57.)

Kirjanpidon pääasiallinen tarkoitus on selvittää yrityksessä syntyneet tulot ja menot, sekä yrityksen tilikauden tulos. Kirjanpidon tehtäviin kuuluu myös yrityksen ja yrittä-jän rahojen erillään pitäminen, tämä pätee varsinkin osakeyhtiöiden kirjanpitoa tehtä-essä. Puolamäki (2007, 66) sanoo kirjassaan, että kirjanpitovelvollisia ovat lain mu-kaan kaikki, jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa. Hän mainitsee myös, että liiketoiminnan ja ammattitoiminnan erona on se, että liiketoiminnan tulee olla jatku-vaa, itsenäistä, ansiotarkoituksellista ja sen tulee sisältää yrittäjäriskin. (Puolamäki 2007, 65–66.)

Tilinpäätös

Kaikesta kirjanpitovelvollisen harjoittamasta liiketoiminnasta tulee muodostaa tilin-päätös tilikauden päätyttyä. Osakeyhtiöissä tilinpäätös tulee tehdä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Suomessa toimivien osakeyhtiöiden tulee tehdä tilinpäätös euromääräisenä ja tilinpäätös tulee tehdä joko suomen tai ruotsin kielellä. (Osakeyhtiön tilinpäätösmalli 2009, 23 - 24.)

Tilinpäätöksiä voi olla muodoltaan hyvin monia erilaisia riippuen aina kirjanpitovel-vollisen yhtiömuodosta. Tilinpäätös voi sisältää monia eri raportteja, kuten esimerkik-si taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman, toimintakertomuksen ja muita liitetieto-ja. Myös yrityksen koko vaikuttaa siihen, mitä tilinpäätöksen tulee sisältää. (Leppi-niemi & Leppiniemi 2005, 17–20.)

Silloin kun kirjanpitovelvollisen yhtiömuotona on osakeyhtiö, tulee toimittaa tilinpää-tösasiakirjat kaupparekisteriin. Osakeyhtiöiden tulee toimittaa tase ja tuloslaskelma sekä joissain tilanteissa myös rahoituslaskelma ja toimintakertomus. Rahoituslaskel-

maa ja toimintakertomusta ei tarvitse tehdä jos enintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- liikevaihto vähintään 7 300 000 €
- taseen loppusumma vähintään 3 650 000 €
- työntekijöitä keskimäärin 50 henkilöä.

Jos osakeyhtiön kohdalla yllä olevista kohdista täyttyy kaksi tai enemmän, tulee yrityksen toimittaa kaupparekisteriin taseen ja tuloslaskelman lisäksi myös rahoituslaskelma ja toimintakertomus. Osakeyhtiöiden tulee toimittaa kaikki vaadittavat tilinpäätösasiakirjat kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tase ja tuloslaskelma on vahvistettu. (Tilinpäätös 2009.)

Tuloslaskelma ja tase

Tilinpäätöstä tehdessä kaikki tilit pitää päättää tilinpäätöstileille, tulostilille ja tasetilille. Tulostilin puolelle tulee päättää kaikki yrityksen menot ja tulot ja tasetilille kaikki raha- ja saatavatililit sekä pääomatililit. (Puolamäki 2007, 68.) Osakeyhtiön tilinpäätöksen tulee aina sisältää tase ja tuloslaskelma. Tuloslaskelman tehtävänä on ilmaista tilikauden aikana syntynyt tulos. Tilikauden tulosta ilmaisee tuloslaskelmassa olevien, yrityksessä syntyneiden tulojen ja menojen erotus. Taseen tarkoituksena taas on kuvata yrityksen varallisuutta. Taseen tulisi ilmaista yrityksen varoja ja velkoja. (Haverila ym. 2005, 137–138.)

Taseessa yrityksen varojen tulee olla vastaavaa puolella ja velkojen vastattavaa puolella. Taseen vastaavat puoli jaetaan kahteen eri osaan, pysyviin vastaaviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyviä vastaavia puolella on kaikki yrityksen käyttö-omaisuus eli kaikki rakennukset, maa-alueet, arvopaperit, koneet ja laitteet sekä muut hyödykkeet jotka tuottavat yritykselle tuloa muinakin tilikausina. Vaihtuvat vastaavat puolelle kuuluu vaihto-omaisuus, muuttuvat ja kiinteät kulut sekä rahoitusomaisuus. (Haverila ym. 2005, 139.)

Yrityksen omistajien yritykseen sijoittamat rahat ovat yrityksen omaa pääomaa ja kuuluvat taseessa vastattavaa puolelle. Oman pääoman katsotaan olevan yrityksessä olevaa velkaa sen omistajille. Myös vieras pääoma kuuluu taseen vastattavaa puolelle.

(Haverila ym. 2005, 139.) Uusi tilikausi aloitetaan aina kirjaamalla alkusaldoiksi edellisen tilikauden tilinpäätöksestä syntyneellä taseen loppusummalla eli yrityksen voitot ja tappiot siirtyvät tilikaudelta toiselle ja sitä kutsutaan tasejatkuvuudeksi (Puolamäki 2007, 70).

Rahoituslaskelma

Tuloslaskelma siis näyttää, mikä on yrityksen kunkin tilikauden taloudellinen tulos, ja tase kertoo, mikä on yrityksen taloudellinen tilanne tilikauden päätyttyä. Rahoituslaskelman tehtävä on näyttää, millainen on ollut yrityksen kassavirta tilikauden aikana. Rahoituslaskelman tulisi myös osoittaa, millainen on yrityksen tilinpäätöksen jälkeinen rahoitustarve. Rahoituslaskelmassa käytetään samoja aineistoja kuin tuloslaskelmassa, mutta rahoituslaskelmaan otetaan mukaan ainoastaan ne tapahtumat, jotka ovat kassavirtaa, kuten esimerkiksi investoinnit. (Puolamäki 2007, 70.)

Silloin kun osakeyhtiöltä vaaditaan rahoituslaskelma, voidaan se tehdä kahdella eri tavalla, joko epäsuoran tai suoran rahoituslaskelmamallin mukaan. Näiden kahden mallin välinen ero on se, että suorassa rahoitusmallissa tulee esittää luvut bruttoina tilikauden aikaisista myynneistä, tuloista ja menoista, kun taas epäsuorassa mallissa esitetään tuloslaskelman välitulos. Epäsuora rahoituslaskelma on laskelmista käyte-tympi muoto, sillä se on helpompi laatia. Suora rahoituslaskelma tarjoaa enemmän tietoa, mutta sen laatimiseen tarvitaan laajempaa tietoa yrityksen sisäisestä toiminnasta. (Fredriksson ym. 2006, 172–173.)

Toimintakertomus

Niissä tapauksissa, kun osakeyhtiömuotoinen yritys on velvollinen toimittamaan kaupparekisteriin rahoituslaskelman, tulee toimittaa myös toimintakertomus. Kirjanpitolain 3. luvun 1.4 §:ssa sanotaan, että ”toimintakertomuksessa on arvioitava kirjanpito-velvollisen toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita kirjanpito-velvollisen liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja samoin kuin sen taloudellista asemaa ja tulosta.” Kirjanpitolaissa sanotaan myös, että toimintakertomuksen tulee pitää sisäl- lään kirjanpito-velvollisen liiketoiminnan keskeisimmät tunnusluvut sekä arvio mah- dollisesta tulevasta toiminnan kehityksestä. (Kirjanpitolaki 1312/2004.)

Osakeyhtiöiden toimintakertomuksen laatimista säädellään niin kirjanpitolaissa kuin osakeyhtiölaissa. Kirjanpitolain 3. luvun 1.7 § määrää, että ”tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.” ja tämän lisäksi ”tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta”. (Kirjanpitolaki 1312/2004.) Jos osakeyhtiö voidaan todeta pienkirjanpitovelvolliseksi, ei yrityksen tarvitse toimittaa toimintakertomusta. Tällöin tulee osakeyhtiölaissa vaadittujen tietojen näkyä tilinpäätöksen liitetiedoissa. (Osakeyhtiön tilinpäätösmalli 2009, 32.)

2.2 Johdon laskentatoimi

Johdon laskentatoimen tehtävänä on avustaa yrityksen johtoa päätöksenteoissa, jotka voivat koskea esimerkiksi yrityksen liiketoiminnan suunnittelua, kehittämistä, ohjaamista tai valvontaa. Edellä mainittujen asioiden lisäksi johdon laskentatoimen avulla voidaan tuottaa tietoa myös yrityksen sidosryhmille. Johdon laskentatoimessa käytetään apuna samoja raportteja kuin yleisessä laskentatoimessa, mutta raporteista saatujen lukujen avulla muodostetaan erilaisia laskelmia kuin yleisessä laskentatoimessa. (Eskola & Mäntysaari 2006, 8-9.)

Johdon laskentatoimen tulee siis tukea yrityksen johtoa sen tulevaisuudessa tehtävissä yritystä koskevissa päätöksissä. Johdon laskentatoimea käytetään yleensä apuna silloin, kun halutaan apuvälineitä pidemmän aikavälin tutkimiseen ja kehittämiseen. Johdon laskentatoimen tulee antaa yrityksen johdolle selkeä kuva siitä, mikä on yrityksen tilanne nyt ja mikä voisi tilanne olla useiden vuosien päästä. Johdon laskentatoimen tulee olla ennakoivaa ja sen avulla pitäisi pystyä tarkastelemaan myös lyhyen aikavälin tapahtumia. Johdon laskentatoimen pääasiallisena tavoitteena on tuottaa yrityksen johdolle niin taloudellista kuin ei-taloudellista tietoa, jonka avulla voidaan kehittyä ja lisätä kilpailuetua. (Vilkkumaa 2005, 49–52.)

Yrityksen toiminnan onnistumiseen, menestymiseen ja jatkumiseen vaikuttaa kaikkein eniten se miten toimintaa johdetaan. Yrityksen johtamisen tulisi olla jokapäiväistä, ei kuitenkaan ainoastaan yrityksen omistajien tehtävä, vaan tarvittaessa johtamista voidaan jakaa muillekin henkilöille. On kuitenkin johdon tehtävä seurata, huolehtia ja

valvoa, miten yrityksen toimintaa johdetaan. (Rissanen 2006, 295–296.) Koska yrityksen tilinpäätöksessä näkyvät luvut eivät kerro kaikkea, on niiden pohjalta tehtävä tarkempia laskelmia. Näiden laskelmien avulla pystytään tekemään yksityiskohtaisempia päätöksiä yrityksen kannattavuuden parantamiseksi. (Rissanen 2006, 168.)

Johdon laskentatoimi sisältää kolme eri tasoa: strategisen johtamisen, taktisen johtamisen sekä operatiivisen johtamisen tasot. Jokainen taso sisältää erilaisia tehtäviä ja toimintoja, joiden avulla pystytään tekemään jokapäiväistä johtamista. Strateginen johtaminen sisältää esimerkiksi tavoitteiden määrittelyä ja teknologiavalintoja. Taktiseen johtamiseen/päätöksentekoon voi kuulua esimerkiksi budjetointia tai kehitystyötä. Operatiivinen johtaminen taas saattaa sisältää erilaisia seurantoja, verkostoitumista tai jonkin hankkeen päivittäistä johtamista. (Rissanen 2006, 194–195.)

Tässä työssä en käsittele johdon laskentatoimen kolmea eri tasoa tarkemmin, vaan keskityn laskelmiin, jotka kuuluvat johdon laskentatoimen tehtäviin. Tehdäkseen liiketoiminnasta kannattavaa, tulee yritysjohtoon tiedostaa eri kustannukset ja niiden syyt. Seuraavassa luvussa on kerrottu minkälaisia kustannuksia liiketoiminnassa voi syntyä.

2.2.1 Kustannuslajit

Ennen kuin kerron kustannuslaskennan tunnusluvuista ja laskentakaavoista, kerron miten kustannukset jakaantuvat. Kustannukset voidaan yleisimmin luokitella seuraavalla tavalla:

- kiinteät ja muuttuvat kustannukset
- välittömät ja välilliset kustannukset
- erillis- ja yhteiskustannukset.

Näiden luokittelujen lisäksi voidaan käyttää myös muita kustannuskäsitteitä. Silloin kun kustannuksia halutaan tarkastella toiminnoittain, voidaan ne jakaa kolmeen eri osaan: valmistuksen, markkinoinnin ja hallinnon kustannuksiin. (Ikäheimo ym. 2005, 137.) Seuraavissa luvuissa olen jaotellut kustannuskäsitteet.

Kiinteät ja muuttuvat kustannukset

Muuttuvina kustannuksina pidetään yleisesti ottaen kustannuksia, jotka syntyvät asiakkaille myytävien tavaroiden hankinnoista. Muuttuviin kustannuksiin lasketaan:

- raaka-ainekustannukset
- alihankinnat ja muut ulkoiset palvelut
- henkilöstökulut sivukuluineen
- energia- ja kuljetuskustannukset
- kunnossapitokustannukset.

Kiinteät kustannukset eivät ole riippuvaisia toiminta-asteesta toisin kuin muuttuvat kustannukset. Todellisuudessa kiinteät kustannukset eivät käyttäydy täysin nimensä veroisesti, sillä niihin saattaa vaikuttaa esimerkiksi toiminnan laajentaminen. Tästä huolimatta ne eivät vaihtelee yhtä rajusti kuin muuttuvat, vaan muutos on yleensä hidasta ja ennustettavissa olevaa. Kiinteisiin kustannuksiin kuuluu yleisimmin seuraavat kustannukset:

- koneiden ja muun kaluston pääomakustannukset
- vuokrat
- kiinteistön lämmitys ja puhtaanapito
- sähkö ja vesi
- johdon palkkakustannukset sivukuluineen
- hallinto-, markkinointi-, edustus- yms. kustannukset.

Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna on todennäköistä, että kiinteistä kustannuksista tulee muuttuvia. Kustannuksia laskettaessa on tärkeä muistaa, että tarkastellessa kiinteitä kustannuksia tuotekohtaisesti saattavat ne pienentyä riippuen tarkasteltavien tuotteiden määrästä. (Haverila ym. 2005, 167.)

Välittömät ja välilliset kustannukset

Kun tehdään tuotekohtaista kustannuslaskentaa kiinteät ja muuttuvat kustannukset jakaantuvat välittömiin ja välillisiin kustannuksiin. Tuotekohtaisessa laskennassa muuttuvat kustannukset voidaan ajatella välittöminä kustannuksina ja kiinteitä kusan-

nuksia välillisinä kustannuksina. Välittömiksi kustannuksiksi voidaan kutsua niitä, jotka kohdistuvat suoraan tietylle tuotantoprosessille, tuotteelle tai tuoteryhmälle. Välittömiä kustannuksia voi olla esimerkiksi valmistukseen tarvittavat raaka-aineet ja tarvikkeet sekä alihankinta tai palkkakustannukset. (Haverila ym. 2005, 167–168.)

Välillisiä kustannuksia taas päinvastoin ei voida kohdistaa suoraan jollekin tietylle tuotteelle. Välillisiä kustannuksia voidaan kuitenkin kohdistaa esimerkiksi jonkin koneen valmistettaville tuotteille, mutta tällöin kustannukset ovat koneen poistoja tai korkoja. Välillisiä kustannuksia voi olla esimerkiksi johdon palkat, pääomakulut tai jonkin määräaikaishuollon kulut. (Haverila ym. 2005, 167–168.)

Erillis- ja yhteiskustannukset

Erilliskustannukset syntyvät aina jostain tietystä syystä. Syyt voivat olla jonkin tarkastelukohteen aiheutuneista välittömistä tai joskus välillisistä kustannuksista. Erilliskustannukset syntyvät silloin, kun jokin hanke tai tuote jää toteuttamatta, valmistamatta tai markkinoimatta. Yhteiskustannuksien katsotaan olevan niitä kustannuksia, joiden määrään ei vaikuta esimerkiksi suoritemäärän muutokset. Yhteiskustannuksia ei voida kohdistaa suoraan jollekin tietylle laskentakohteelle, vaan ne ovat usean tuotteen tai jonkin laskentakohteen yhteisiä kustannuksia. (Haverila ym. 2005, 168.) Yhteiskustannukset pysyvät ennallaan vaikka jokin hanke tai tuotteen valmistus jäisi toteuttamatta (Ikäheimo ym. 2005, 137).

2.2.2 Kustannuslaskenta

Erilaisten kustannuslaskelmien avulla pyritään saamaan selville onko yrityksen toiminta ollut kannattavaa. Kustannuslaskenta (*cost accounting*) on yksi johdon tärkeimpiä työkaluja kun tarkastellaan toiminnan kannattavuutta. (Ikäheimo ym. 2005, 135.) Seuraavissa kappaleissa esittelen laskelmia, niin lyhyen, kuin pitkän aikavälin laskelmia, joita voidaan käyttää hyväksi yrityksen johdossa. Kustannuslaskenta voidaan karkeasti jakaa kolmeen pääryhmään:

- suoritekohtainen laskenta
- kustannuspaikkalaskenta
- kustannuslajilaskenta.

Jotta yritystä pystyttäisiin johtamaan menestyksekkäästi, tulee käyttää kaikkien pääryhmien tietoja hyväksi. (Rissanen 2006, 178.) Seuraavissa luvuissa kerrotaan tarkemmin mitä laskennan pääryhmät pitävät sisällään.

Suoritekohtainen laskenta

Kustannuslaskennan kolmesta pääryhmästä tärkein on juuri suoritekohtainen laskenta. Suoritekohtaisella laskennalla tulisi olla suuri vaikutus yritysjohdon päätöksentekoon, tämä johtuu siitä, että suoritekohtaisen laskennan avulla saadaan määritettyä varastojen inventaarioarvoja. (Rissanen 2006, 178–179.) Suoritekohtaisen laskennan avulla voidaan tehdä useita eri laskelmia, joissa käytetään apuna suoritemääriä. Tällaisia laskelmia ovat minimikalkyyli, keskimääräiskalkyyli ja normaalikalkyyli. Alla on esitetty kalkyylien laskentakaavat.

$$\frac{\text{Tarkastelujakson muuttuvat kustannukset}}{\text{suoritemäärä}} = \text{minikalkyyli}$$

$$\frac{\text{Tarkastelujakson kokonaiskustannukset}}{\text{suoritemäärä}} = \text{keskimääräiskalkyyli}$$

$$\left(\frac{\text{muuttuvat kust.}}{\text{todellinen suoritemäärä}} \right) + \left(\frac{\text{kiinteät kust.}}{\text{normaali suoritemäärä}} \right) = \text{normaalikalkyyli}$$

(Rissanen 2006, 179.)

Minimikalkyyliissä kohdistetaan ainoastaan ne kustannukset, jotka syntyvät suoritteen valmistamisesta ja markkinoinnista. Minimikalkyyliä laskettaessa otetaan huomioon ainoastaan muuttuvat kustannukset, koska kiinteät kustannukset aiheutuvat kapasiteetista ja huolimatta siitä valmistuuko tietty tuote, kiinteät kustannukset eivät muutu. Keskimääräiskalkyyliä kannattaa käyttää, kun lasketaan pitkän aikavälin laskelmia. Keskimääräiskalkyyliissä otetaan huomioon molemmat, kiinteät ja muuttuvat kustannukset. Keskimääräiskalkyyliä laskettaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon toimintasuhteen vaikutus jotteivät tulokset vääristyisi. Toimintasuhteiden vaihteluiden eliminoinniseksi tulee laskelmissa käyttää normaalikalkyyliä. (Haverila ym. 2005, 180.)

Kustannuspaikkalaskenta

Kustannuspaikkalaskennan avulla yritys pystyy selvittämään tuotannostaan aiheutuneita kustannuksia kustannuspaikoittain. Kustannuspaikka voi olla esimerkiksi yrityksen jokin yksikkö tai osasto, myyntipiste, konelinja tai yksittäinen kone. Liikekirjanpidon materiaaleista osaa voidaan käyttää hyväksi, kun tehdään kustannuspaikkalaskentaa. Erilaisia kustannuspaikkoja voi olla myös:

- raaka-ainekustannuspaikat
- valmistuksen kustannuspaikat
- markkinoinnin kustannuspaikat
- hallinnon kustannuspaikat.

Kustannuspaikkalaskentaa käytetään erittäin paljon varsinkin julkisen sektorin puolella, sillä laskennan avulla saadaan paljon tärkeitä seurantatietoja. Kustannuspaikkalaskenta on tärkeä apuväline yritysjohdolle, koska sen avulla voidaan laatia budjetteja seuraavalle toimintavuodelle. (Rissanen 2006, 179–180.)

Kustannuslajilaskenta

Kuten kahdella edellisellä kustannuslaskennan pääryhmällä, niin kustannuslajilaskennallakin on suuri merkitys yritysjohtoon päätöksentekoon. Kustannuslajilaskennan avulla yritysjohto pystyy seuraamaan kustannusten kehitystä ja seurannan avulla voidaan tehdä muutoksia kustannusten suhteen tulevaisuudessa. Laskennasta on hyötyä varsinkin silloin, kun sen avulla on huomattu jokin kustannusmuutos ja huomion avulla on voitu tehdä korjaavia toimintoja. (Rissanen 2006, 180.)

3 KANNATTAVUUS

Menestyvä yritys tarvitsee sekä vaatii hyvän ja toimivan yritysjohtoon. Menestyvän yrityksen toiminta perustuu terveeseen johtamiseen ja tyytyväiseen henkilöstöön. Jotta yritys menestyy jatkossakin pitää sen toiminnan olla kannattavaa ja kehittyvää. Vaikka yrityksen toiminta ei olisi lyhyellä aikavälillä kannattavaa, tulisi sen kuitenkin tulla kannattavaksi, kun tarkastellaan asiaa pidemmällä aikavälillä. Kannattamattomuus

lyhyellä aikavälillä voi johtua esimerkiksi investoinneista tai muusta ohimenevästä tilanteesta. Pelkästään tilinpäätöksestä saatujen lukujen perusteella ei voida mitata yrityksen kannattavuutta, tarvitaan tarkempia tietoja, jotta voidaan tehdä tarkempia laskelmia yritysjohtoon päätöksenteon tueksi. (Rissanen 2006, 168–169.)

3.1 Mitä on kannattavuus?

Kaikessa yritys toiminnassa kannattavuus (*profitability*) on se, mihin tulisi ensisijaisesti pyrkiä. Yrityksen kannattavuutta voidaan mitata monella eri tavalla ja monesta eri näkökulmasta, mutta tavoite tulisi olla aina sama. Puolamäki (2007, 61) sanoo kirjassaan, että yrityksen tulisi pyrkiä kannattavuuteen siten, että yrityksen tarjoamista tuotteista tai palveluista maksetaan enemmän kuin niiden hankkimisesta tai tuottamisesta on syntynyt kuluja. Kannattavuus ei ainoastaan riitä turvaamaan yrityksen toimintaa, vaan kannattavuuden lisäksi yrityksen tulisi olla maksukykyinen. Maksukyvyn avulla voidaan taata se, että yritys suoriutuu velvoitteistaan. (Puolamäki 2007, 61.)

Yritys toiminnan jatkuvuuden takia kannattavuus on oikeastaan pakollista. Yritystoiminta voidaan todeta kannattavaksi silloin, kun yrityksen tuleva rahamäärä on isompi kuin lähtevä rahamäärä, yrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentti on yli 15 % tai tuotteiden ja palveluiden tuottaminen on tehokasta ja tuottavaa. Kannattavuutta voidaan mitata myös tarkastelemalla liikevoiton suhdetta pääomaan. Näiden mittareiden lisäksi kannattavuutta voidaan mitata myös ei-rahamääräisesti. Ei-rahamääräisiä mittareita voisi olla esimerkiksi henkilöstön osaamisen lisääntyminen ja kehittyminen tai työnlaadun parantuminen. (Vilkkumaa 2005, 11–13.)

3.1.1 Kannattavuuden tunnusluvut lyhyellä aikavälillä

Tutkittaessa kannattavuutta lyhyellä ajanjaksolla, tulee aikavälin olla yleensä noin vuosi tai sitä lyhyempi aikaväli. Tällöin saadaan selville, miten kannattavaa toiminta oli juuri jonain tiettyä ajankohtana. Mitattaessa yritystoiminnan kannattavuutta lyhyellä ajanjaksolla tulee käyttää tiettyjä tunnuslukuja. Parhaiten lyhyen ajanjakson kannattavuuden mittaamiseen sopii tunnusluvuista myyntikate ja myyntikateprosentti, käyttökate ja käyttökateprosentti, liikevoitto ja liikevoittoprosentti sekä tilikauden voitto. Lyhyen aikavälin kannattavuutta voidaan edellä mainittujen tunnuslukujen

lisäksi tarkastella myös liiketoiminnan tuloksen tai liiketoiminnan tulosprosentin avulla. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 245–246.) Seuraavissa kohdissa kerron tarkemmin lyhyen aikavälin kannattavuuden tunnusluvuista.

Myyntikate ja myyntikateprosentti

Myyntikate on kannattavuuden tunnuslukuna tärkeä, sillä se ilmaisee kuinka paljon jää jäljelle, kun myyntituotoista vähennetään myyntiä vastaavat tavaraostot. Tunnusluku saattaa vaihdella erittäin paljon toimialoittain, sillä joillain aloilla tavaraostot voivat olla jopa 80 % liikevaihdosta. Joillain aloilla myyntikateprosentti voi nousta jopa 70–80 %, mutta tämä voi johtua siitä, että suuri osa kustannuksista syntyy vasta myyntikatteen tekemisen jälkeen. On tärkeää, että yritysjohto tarkastelee myyntikattea ja myyntikateprosenttia oman toimialansa mukaisesti, jotta luvut pysyvät realistisina. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 246.)

Liikevaihto - muuttuvat kustannukset = myyntikate

Myyntikateprosentti saadaan aikaiseksi kun euromääräinen myyntikate jaetaan liikevaihdolla ja kerrotaan 100:lla.

$$\frac{\text{Myyntikate}}{\text{liikevaihto}} \times 100 = \text{myyntikateprosentti}$$

(Jyrkkiö & Riistama 2008, 68–70.)

Käyttökate ja käyttökateprosentti

Käyttökate ja käyttökateprosentti (*operating margin*) ovat erittäin tärkeitä yrityksen kannattavuuden tunnuslukuja, sillä näiden tunnuslukujen avulla saadaan selville kuinka paljon tietyn ajanjakson myyntituloista on jäänyt kulujen jälkeen jäljelle. Euromääräinen käyttökate ilmaisee sitä summaa, joka jää yritykseen kun myyntituloista on vähennetty myynnin oikaisuerät sekä muuttuvat ja kiinteät toimintakustannukset. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 246–247.)

Ennen kuin käyttökate voidaan selvittää, tulee liikevaihdosta vähentää sitä vastaavat tavaraostot, vuokrat sekä muuttuvat ja kiinteät palkkakustannukset. Kiinteisiin ja muuttuviin palkkakustannuksiin sisältyy myös sosiaalikustannukset. Liikevaihdosta vähennettäviä muita kiinteitä kustannuksia voi olla esimerkiksi markkinointi-, tietoliikenne- ja hallintokustannukset. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 246–247.)

Myyntikate - kiinteät kustannukset = käyttökate

Käyttökateprosentti taas saadaan selville, kun euromääräinen käyttökate jaetaan liikevaihdolla ja kerrotaan sadalla.

$$\frac{\text{Käyttökate}}{\text{liikevaihto}} \times 100 = \text{käyttökateprosentti}$$

On tärkeää, että yrityksen käyttökate-tunnusluku olisi hyvä tai erinomainen, koska sen avulla voidaan parantaa ja kehittää yrityksen toimintaa. Euromääräistä käyttökate voidaan käyttää muun muassa voitonjakoon, investointeihin tai lainan lyhennyksiin. On tärkeä, että yrityksen johto tekee etukäteen tavoitteet käyttökateen suhteen, jolloin voidaan arvioida riittääkö euromääräinen käyttökate vaadittavien velvoitteiden hoitoon. Yrityksen menestymisen kannalta on tärkeää, että velvoitteet sidosryhmiä kohtaan toteutuvat. Yrityksen johdon on myös hyvä tuntea oman toimialansa käyttökate-luvut. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 246–247.)

Liikevoitto ja liikevoittoprosentti

Menestyksellinen yritystoiminnan hoitaminen vaatii, että liikevoitto pysyy positiivisena vuodesta toiseen. Liikevoitolla (*trading profit*) tarkoitetaan poistojen jälkeistä tuloa. Liikevoitto tunnuslukuna ilmaisee yrityksen kannattavuutta sen jälkeen, kun on tehty poistot ja vähennetty muuttuvat sekä kiinteät toimintakustannukset. Liikevoitosta voidaan käyttää myös nimeä EBIT (*earnings before interest expenses and taxes*). Liikevoitto pystytään laskemaan alla olevalla kaavalla.

Liikevaihto - muuttuvat kustannukset = myyntikate

Myyntikate - kiinteät kustannukset = käyttökate

Käyttökate - poistot = liikevoitto

Liikevoittoprosentti saadaan, kun jaetaan euromääräinen liikevoitto liikevaihdolla ja kerrotaan sadalla. Liikevoittoprosenttia tulkittaessa sen voidaan sanoa olevan hyvä silloin kun tulos on yli 10 %, ollakseen tyydyttävällä tasolla, tulisi tuloksen olla 5-10 %. Jos liikevoittoprosentin tulokseksi saadaan alle 5 %, kertoo tulos heikosta liikevoitosta. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 246–247).

Tilikauden voitto

Tilikauden voitto tunnuslukuna on tärkeä yrityksen omistajille, sillä se kertoo tilikauden aikana tehdyn tuloksen. Talousjohtamisen kannalta olisi tärkeää, että tilikauden tulosta tarkastellessa käytettäisiin mieluiten käsitettä nettotulos (*net profit*). Tällä tarkoitetaan tilikauden tulosta, joka saadaan ulkoisesta laskentatoimesta eli kirjanpidon laskelmista. Nettotulosta on korjattu vähentämällä poistoerojen muutos ja vapaaehtoisten varausten muutos (toimintavaraus). Tällä tavoin pystytään paremmin vertailemaan tuloksia yhdessä edellisten vuosien tuloksien kanssa.

$$\text{Tilikauden voitto} - \text{poistoerojen muutos} - \text{toimintavaraus} = \text{nettotulos}$$

$$\frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{liikevaihto}} \times 100 = \text{nettotulos}$$

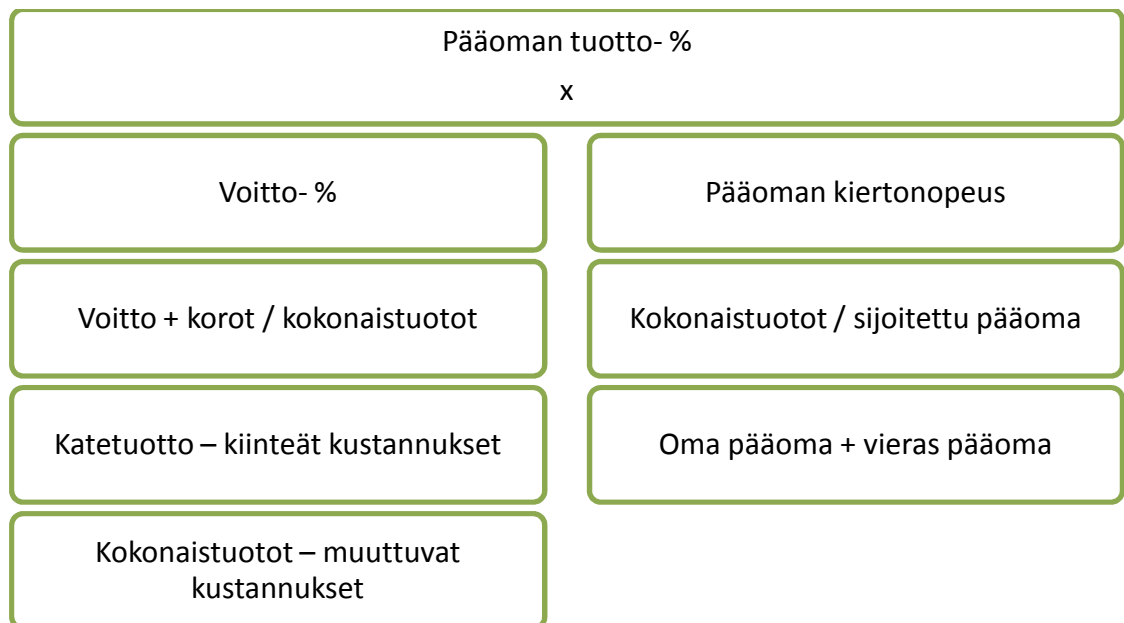
(Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 246–248.)

3.1.2 Kannattavuuden tunnusluvut pitkällä aikavälillä

On tärkeää yrityksen toiminnan jatkuvuuden kannalta, että kannattavuutta tarkastellaan niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Pitkän aikavälin tunnuslukuja ovat pääoman tuottoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja oman pääoman tuottoprosentti. Kaikkein tärkein näistä on pääoman tuottoprosentti. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 248.) Seuraavissa luvuissa kerron tarkemmin pitkän aikavälin tunnusluvuista. Kerron myös hieman maksukykyyn liittyvistä tunnusluvuista.

Pääoman tuotto-%

Pääoman tuotto-% eli ROI (*Return On Investment Assets*), on yksi maailman tunnetuimpia kannattavuuden mittareita. Pääoman tuotto-%:ta voidaan hyödyntää monella eri tavalla esimerkiksi budjetoinnissa tai tehtäessä toiminta- ja investointisuunnitelmia. Parhaimmillaan ROI-tunnusluku auttaa yritystä tehokkaammassa pääoman käytössä. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 248.) Kuviossa 1 on esitetty, miten pääoman tuotto-% muodostuu:

KUVIO 1. Pääoman tuotto-%:n muodostuminen

Pystyäkseen laskemaan yrityksen pääoman tuotto-%:n tulisi ensimmäiseksi tietää yrityksen muuttuvat kustannukset ja kokonaistuotot. Kokonaistuotoista tulee vähentää muuttuvat kustannukset, jolloin saadaan katetuotto. Katetuotosta tulee vähentää kiinteät kustannukset, jolloin syntyy voitto. Voittoon tulee lisätä korot ja sen jälkeen jakaa se kokonaistuotoilla ja tästä syntyy voitto-%. Kun omaan pääomaan lisätään vieras pääoma, saadaan laskettua sijoitettu pääoma, joka taas tulee jakaa kokonaistuotoilla ja tästä syntyy pääoman kiertonopeus. Kun voitto-% ja pääomankiertonopeus kerrotaan, saadaan aikaan pääoman tuotto-% eli ROI. (Haverila ym. 2005, 152.)

Sen lisäksi, että pääoman tuotto-%:sta saattaa olla hyötyä, kun suunnitellaan investointeja ja halutaan tietää niiden kannattavuus, pääoman tuotto-%:sta saattaa

kiinnostaa erityisesti mahdollisia pääomasijoittajia (Haverila ym. 2005, 153). Alla on esitetty kaksi eri kaavaa, joiden avulla pystytään selvittämään pääoman tuottoprosentti.

$$\frac{\text{Tulos poistojen jälkeen}}{\text{taseen loppusumma}} \times 100 = \text{pääoman tuottoprosentti}$$

$$\left(\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{liikevaihto}} \right) \times \left(\frac{\text{liikevaihto}}{\text{taseen loppusumma}} \right) \times 100 = \text{pääoman tuottoprosentti}$$

Liikevaihto jaettuna taseen loppusummalla ilmaisee yrityksen pääoman kiertonopeutta (*capital turnover*). Silloin yritys on onnistunut tuottamaan investoiduilla pääomilla liikevaihtoa investointeja enemmän, kun pääoman kiertonopeuden arvoksi saadaan yli 1. Yritysten tulisi kiinnittää huomiota pääoman kiertonopeuteen, jotta yritysten kannattavuus kasvaisi. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 248–250.)

Pääoman tuottoprosenttia tulee osata tulkita ja arvioida aina tilanteen ja käyttötarkoituksen mukaan, sillä siihen voi vaikuttaa niin monia asiaa, kuten esimerkiksi nousu rahoituskustannuksissa. Pääoman tuottoprosentin nousua tulee tarkastella oikein, sillä se ei välttämättä kerro kannattavuuden noususta vaan rahoituskustannusten lisääntymisestä. ROI-tunnusluku sopii erinomaisen hyvin apuvälineeksi yrityksiin, joissa oma ja vieras pääoma ovat tasapainossa toistensa kanssa. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 250.)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Sijoitetun pääoman tuottoprosenttia kutsutaan nimellä RONA (*return on net assets*). RONA-tunnusluku kertoo poistojen jälkeisen tuloksen, kun se on suhteutettu taseen loppusummaan. Saadakseen laskettua RONA-tunnusluvun, tulee taseen loppusummasta vähentää korottomat velat, joita ovat ostovelat, siirtovelat sekä ennakkomaksut. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 250.) Alla on esitetty sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskentamalli.

$$\frac{\text{Tulos poistojen jälkeen}}{\text{tase } (-\text{korottomat velat})} \times 100 = \text{RONA}$$

RONA-tunnuslukua voidaan käyttää varsinkin suurteollisuudessa. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti kertoo miten yritykseen sijoitettu korollinen vieras ja omapääoma on saatu tuottamaan. Jos sijoitetun pääoman tuottoprosentti jää alle 10 %, on tulos silloin huono. Tuottoprosentti voidaan tulkita hyväksi, kun se ylittää 15 %. Lukuja tarkastellessa tulee kuitenkin ottaa huomioon markkinoiden sen hetkinen korkotaso. Kuten pääoman tuottoprosentti, myös sijoitetun pääoman tuottoprosentti kiinnostaa sijoittajia ja heidän lisäksi tietenkä yrityksen johtoa. (Haverila ym. 2005, 153.)

Oman pääoman tuottoprosentti

Oman pääoman tuottoasteesta käytetään ROE -tunnuslukua (*return on equity*). ROE on hyvä apuväline varsinkin omistajille analysointia ja tavoitteita tehdessä. Oman pääoman tuottoprosentti kertoo omistajien sijoittaman pääoman tuottoasteen. ROE -tunnuslukua laskettaessa pitää olla selvillä yrityksen nettotulos. Nettotulos saadaan selville, kun liikevoitosta vähennetään tuloslaskelmassa olevat korko- ja rahoituskulut, tuloverot ja muut välittömät verot ja lisätään korko- ja muut rahoitustuotot. Jotta saadaan laskettua oman pääoman tuottoprosentti, tulee omaan pääomaan lisätä vapaaehtoiset varaukset. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 251.) Seuraavaksi on esitetty laskentamalli ROE -tunnusluvusta.

$$\frac{\text{Nettotulos}}{\text{oma pääoma}} \times 100 = \text{oman pääoman tuottoprosentti (ROE)}$$

Oman pääoman tuottoprosentin tulisi olla korkeampi kuin vieraan pääoman rahoituskustannukset sen takia, että oman pääoman katsotaan olevan yrityksessä olevaa niin sanottua riskirahaa jolla ei ole vakuutta. Riskin myötä oman pääoman tuottovaatimukset kasvavat. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 251.)

3.2 Likviditeetti ja vakavaraisuus

Likviditeetillä tarkoitetaan maksukykyisyyttä. Varsinkin rahoittajat ja sijoittajat ovat kiinnostuneita yritysten maksukykyä ja vakavaraisuudesta. Maksuvalmius ilmaisee yrityksen kykyä hoitaa maksut ja muut velvoitteet ajallaan. Maksukykyä ja vakavaraisuutta voidaan mitata usealla eri tavalla. (Haverila ym. 2005, 154.) Näistä tavoista

seuraavissa luvuissa on esitetty Current ratio, Quick ratio, käyttöpääoma, nettokäyttöpääoma, omavaraisuusaste, velkaantumisaste ja lainojen hoitokate.

Current ratio ja Quick ratio

Current ratio ja Quick ratio molemmat ilmaisevat yrityksen mahdollisuuksia selviytyä lyhytaikaisista veloistaan. Näiden kahden laskentamallin erona on se, että Quick ratio-ta laskettaessa lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta tulee vähentää taseen vastattavaa puolella olevat ennakkomaksut. (Haverila ym. 2005, 154.) Alla on esitetty molemmat laskentamallit.

$$\frac{(Rahoitusomaisuus + vaihto - omaisuus)}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma}} = \text{current ratio}$$

$$\frac{Rahoitusomaisuus}{(\text{lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{ennakkomaksut})} = \text{quick ratio}$$

(Puolamäki 2007, 73–76.)

Current ratio luku on hyvä silloin, kun se on yli 2, kun taas tulos on heikko silloin, kun luku on välillä 0-1. Quick ratiota tarkastellessa heikkona tuloksena pidetään alle 0,3 ja hyvänä arvona voidaan pitää tulosta, joka on yli 0,9. Saatuja lukuja on kuitenkin hyvä suhteuttaa oman toimialan vallitseviin lukuihin. (Haverila ym. 2005, 154.)

Käyttöpääoma ja nettokäyttöpääoma

Käyttöpääoma (*working capital*) ja nettokäyttöpääoma (*net working capital*) kertovat myös yrityksen maksukyvyistä. Näiden kahden tunnusluvun tavoitteen tulisi olla aina rahamääräinen ja yrityskohtainen. Näiden kahden laskennan avulla yritys pystyy asettamaan käyttöpääomatavoitteita seuraaville toimintavuosille. Seuraavana on esitetty, miten saadaan laskettua yrityksen käyttöpääoma ja nettokäyttöpääoma.

$$(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{myyntisaamiset}) - (\text{ostovelat} - \text{saadut ennakot}) = \text{Käyttöpääoma}$$

$$Rahoitusomaisuus + \text{vaihto-omaisuus} - \text{lyhytaikaiset velat} = \text{Nettokäyttöpääoma}$$

Mitä suurempi nettokäyttöpääoman luku on, sitä parempi on yrityksen maksukyky. Jos nettokäyttöpääoman arvoksi saadaan negatiivinen arvo, saattaa se suoda helpotuksia tehtäessä likviditeettisuunnitelmia. Toisaalta se saattaa kertoa yrityksessä vallitsevista suurista rahoitusvaikeuksista. Negatiivista nettokäyttöpääoman lukua onkin käytetty konkurssseja ennustettaessa. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 254.)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusastetta voidaan nimittää myös vakavaraisuusasteeksi, joka ilmaisee yrityksen toiminnan vakavaraisuutta. Yrityksen korkea omavaraisuusaste on sijoittajille merkki hyvästä sijoituskohteesta. Korkean omavaraisuusasteen avulla yritys ei ole niin arka kannattavuusheilahteluille eikä myöskään rahoitusongelmille. Laskettaessa yrityksen omavaraisuusastetta tulee olla tiedossa pääoma, johon on sisällytetty varaukset, arvostuserät sekä poistoerien yhteismäärä. Taseen loppusummasta tulee vähentää mahdolliset ennakkomaksut. Alla oleva kaava kertoo miten omavaraisuusaste saadaan laskettua.

$$\frac{(Pääoma \times 100)}{(taseen loppusumma - ennakkomaksut)} = \text{omavaraisuusaste}$$

Yleisesti ottaen pörssiyhtiöiden omavaraisuusasteet ovat olleet 40–60 %, kun taas joidenkin pienyritysten vakavaraisuus on saattanut olla 10–15%, joka on erittäin alhainen luku. Jos yrityksen omavaraisuusaste on alle 20 %, saattaa se kertoa tulevaisuuden rahoitusongelmista ja ongelmista kannattavuusheilahtelujen kanssa. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 257.)

Velkaantumisaste

Velkaantumisasteesta voidaan käyttää myös nimitystä Gearing. Velkaantumisaste ilmaisee yrityksen vieraan pääoman ja oman pääoman välistä suhdetta. Velkaantumisastetta voidaan kuitenkin tarkastella myös tavalla, jossa katsotaan oman pääoman suhdetta kokonaispääomaan. (Haverila ym. 2005, 154.) Mitä enemmän omaa pääomaa on, sen parempi katsotaan yrityksen maksukyvyn olevan. Velkaantumisaste voidaan todeta hyväksi, silloin kun yrityksen oman pääoma on vähintään 50 % kokonaispää-

omasta. (Rissanen 2006, 173–176.) Seuraavana on laskentamalli, jonka avulla saadaan velkaantumisaste.

$$\frac{\text{Vieras pääoma}}{\text{oma pääoma}} = \text{velkaantumisaste}$$

Voidakseen todeta yrityksen velkaantumisasteen olevan hyvällä tasolla, tulisi tuloksen olla 0-2 välillä. Jos taas velkaantumisaste osoittaa 4 tai yli, voidaan tulos katsoa heikoksi. (Rissanen 2006, 173–176.)

Lainojen hoitokate

Lainojen hoitokate -tunnusluku ilmaisee yrityksen kykyä hoitaa pitkäaikaisista lainoista syntyviä maksuvelvoitteita. Pitkäaikaisten lainojen maksuvelvoitteiksi katsotaan kuuluvan lainojen korot ja lyhennykset. Lainojen hoitokate saadaan laskettua seuraavanlaisella kaavalla:

$$\frac{(\text{Kokonaistulos} + \text{poistot ja korkokulut})}{(\text{korkokulut} + \text{lainojen lyhennykset})} = \text{lainojen hoitokate}$$

Jos edellä mainitun laskentamallin tulokseksi saadaan alle yksi, on yrityksen hankittava jostain uutta pääomaa, jolla voidaan kattaa lainojen hoitomenot. (Haverila ym. 2005, 155.)

3.3 Investoinnit osana kannattavuutta

Yritystoiminnan tulisi aina olla kehittyvää ja suunnitelmallista, samalla kuitenkin kannattavaa. Yrityksen pyrkiessä kehittymään ja laajentumaan, edellyttää se aina jonkinlaista kasvua ja kasvu taas vaatii erilaisia investointiratkaisuja. Saadakseen yrityksen ideat ja suunnitelmat kasvun varalle onnistumaan tulee niitä suunnitella, harkita ja tarkastella tarkkaan ja harkiten. Seuraavissa luvuissa tullaan keskittymään investointeihin osana yrityksen toimintaa, investointiprosesseihin ja niiden ominaisuuksiin. Luvuissa tullaan käymään läpi erilaisia investointilaskelmia. Näiden asioiden avulla selviää, miten yritysten tulee suunnitella investointeja, jotta ne ovat onnistuneita ja ennen kaikkea kannattavia. (Jyrkkiö & Riistama 2008, 204–205.)

Yrityksellä tulee olla jokin tavoite ja visio toiminnalleen. Yrityksen pyrkiessä menestymään ja kehittymään, tulee tavoitteen olla realistinen ja kehitettävissä oleva. Lähtökohtana kaikella yritystoiminnalla tulisi olla yrityksen arvon kasvattaminen. Yrityksen toiminnan kehittämisen takia tulisi olla selkeä liiketoimintastrategia, jonka avulla saavutetaan jotain, kuten esimerkiksi kilpailuetua. Liiketoimintasuunnitelman tulee tukea yrityksessä tehtäviä investointeja. On erittäin tärkeää, että yrityksen johto on tietoinen investointien vaikutuksista strategiaan. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 17.)

Jokaisella yrityksellä tulisi olla jokin ydinosaamisen alue, johon liiketoiminta perustuu. Ydinosaamisalueen lisäksi yrityksellä voi olla muitakin osaamisalueita, mutta juuri ydinosaamisalue on se, jota tulisi kehittää ja johon tulisi investoida. Investointeja voi olla monia erilaisia, investointien ei siis tarvitse aina olla aineellisia. Koska liiketoimintaympäristö on jatkuvasti muuttuva, tulee yritysjohdon olla tarkkaavainen ja nopea etsiessään uusia kasvumahdollisuuksia. Saadakseen rahoitusta toteutettaviin investointeihin on yritysjohdon pystyttävä esittämään pitkän aikavälin suunnitelmia, joiden avulla yrityksen tavoitteet voidaan saavuttaa. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 17–21.)

3.3.1 Riskit, luokitukset ja investointiprosessi

Yritystoiminta on aina epävarmaa eikä ikinä riskitöntä. Tarkoituksena on kuitenkin kaikin mahdollisin keinoin minimoida ja välttää turhat riskit. Riskit voidaan luokitella ja jakaa eri osiin, jolloin riskien tunnistaminen helpottuu. Investoinnit pystytään myös luokittelemaan eri osiin tiettyjen ominaisuuksien perusteella. On tärkeä yritysjohdon tietää minkälaisia eri investointivaihtoehtoja on olemassa. Seuraavissa luvuissa on kerrottu mitä riskejä investointeihin liittyy sekä minkälaisia investointeja on olemassa. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 25.)

Investointien riskit

Riskit voidaan jakaa kolmeen osaan: vahinkoriskit, taloudelliset riskit ja operationaaliset riskit. Vahinkoriskit ja operationaaliset riskit aiheuttavat aina toteutuessaan tappioita yritykselle. Vahinkoriskeistä esimerkkinä voidaan mainita tulipalot yms. ja operationaalisia riskejä voi olla esimerkiksi jonkin järjestelmän puuttuminen tai pettäminen.

Taloudelliset riskit voivat sisältää mahdollisuuden voittoon tai tappioon. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 25.)

Investointien riskeistä suurin on epävarmuus kuten kaikissa tulevaisuuteen liittyvissä päätöksissä. On otettava huomioon, että mitä pidemmälle aikavälille investointeja suunnitellaan, epävarmuus kasvaa. Investointeja tehdessä tulee ottaa huomioon myös mahdolliset mittausergelmat. Mittausergelma syntyy silloin, kun ei voida varmaksi osoittaa investoinnin tuottamaa hyötyä. Investoinneissa piilee niiden pitkäjänteisyyden takia inflaation vaikutuksen riski. Tämän ongelman ratkaisemiseksi on kuitenkin kehitelty laskentamalleja, joissa on otettu huomioon inflaation haitat. (Jyrkkiö & Riistama 2008, 204–205.)

Yritystoiminnassa olevat riskit voidaan jakaa myös strategisiin ja operatiivisiin riskeihin. Strategisten riskien katsotaan olevan niitä, jotka vaarantavat strategian toteuttamisen, kun taas operatiiviset riskit voivat vaarantaa normaalin liiketoiminnan. Investointien voidaan katsoa olevan strategisia riskejä. Niin investointeihin kuten muihinkin toimintoihin liittyviä riskejä pitää pyrkiä ja pystyä hallitsemaan sekä valvomaan. Riskien hallitseminen ja valvonta on osa yrityksen johdon tehtäviä. Riskit ovat osa yritystoimintaa eikä niitä pystytä etukäteen ennustamaan. Juuri tämän takia on äärimmäisen tärkeää, että riskejä analysoidaan ja hallitaan kaikin mahdollisin keinoin. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 26–28.)

Investointien luokitukset

Mikä tahansa rahan käyttö, jonka tarkoituksena on tulon hankkiminen, voidaan katsoa investoinniksi. Tästä huolimatta rahan käytön katsotaan olevan investointi silloin kun sillä on aikaulottuvuutta, eli tuloja kertyy useiden vuosien ajan. On tärkeää, että pystytään erottamaan rahoitusinvestoinnit ja reaali-investoinnit toisistaan. Rahoitusinvestoinneilla tarkoitetaan rahan sijoittamista johonkin muuhun kuin konkreettisiin laitteisiin. Rahoitusinvestointi voi olla esimerkiksi sijoitus johonkin toiseen yritykseen. Reaali-investointi taas käsittää rahan sitomisen johonkin tuotannontekijään, esimerkiksi tuotantokoneeseen. (Jyrkkiö & Riistama 2008, 202–203.) Tässä työssä keskitytään enimmäkseen reaali-investointeihin.

Rahoitus- ja reaali-investointien lisäksi investointeja voidaan luokitella myös muihin ryhmiin. Yksi investointiluokka on operatiiviset investoinnit. Operatiivisten investointien tarkoituksena on ylläpitää liiketoiminnan vallitsevaa muotoa sekä taloudellista asemaa. Tämän kaltaisia investointeja rahoitetaan yleisimmin tulorahoituksella. Operatiivisista investoinneista hyvänä esimerkkinä voidaan mainita pienet laajennukset kapasiteetissa tai korvausinvestoinnit. Operatiiviset investoinnit ovat usein yksittäisiä hankintoja tai pieniä muutoksia toiminnan jossain osa-alueessa. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 23).

Strategiset investoinnit ovat sijoituksia, jotka mahdollisesti muuttavat liiketoiminnan muodon kokonaan. Joissain tapauksissa ne luovat uuden liiketoiminnan ja toteuttavat uutta liike-idea, joissain tapauksissa ne toteuttavat merkittäviä laajennuksia. Strategisten investointien suunnittelun ja toteutuksen katsotaan olevan johdon tehtävä. Strategiset investoinnit ovat monesti suuria ja merkittäviä, minkä takia niitä tulee tarkastella ja analysoida tarkkaan. Tämän kaltaiset investoinnit rahoitetaan useimmiten pääomarahoituksen avulla. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 24.)

Kaikkien edellä mainittujen investointien lisäksi on olemassa myös tutkimus- ja kehitysinvestointeja. Tutkimus- ja kehitysinvestoinneilla pyritään luomaan uusia tuotteita tai palveluita. Tällaisia investointeja voidaan kutsua aineettomiksi investoinneiksi. Joissain tapauksissa esimerkiksi tuotekehittelyinvestointi voi olla merkittävä tekijä, kun ajatellaan kilpailuetua. Investointiluokkiin kuuluvat myös ulkomaaninvestoinnit ja portfolioinvestoinnit. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 24–25.) Edellä mainittuja investointeja en käsittele tässä työssä tarkemmin.

Investointiprosessi

Koska investointeihin monesti liittyy suuren rahamäärän käyttöä, tulee investointi ideoida, suunnitella ja toteuttaa huolella. Normaalisti investoinnin kulku idean syntymisestä toteutumiseen kestää noin 2–3 vuotta. Koska investointiprosessi voi olla hyvin pitkä, saattaa prosessin aikana tulla eteen tilanteita, jolloin pitää tehdä nopeita ratkaisuja ja oltava samalla tietoinen toimialalla vallitsevista olosuhteista. Erinomaisesta liikevaistosta ei ole haittaa investointeja ideoidessa ja suunnitellessa. Vaikka itse prosessi saattaa olla pitkä, tulee kuitenkin toteutuksen olla tehokasta. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 134.)

Vaikka investointiprosessin eri vaiheet voivat olla käynnissä samanaikaisesti, voidaan vaiheet silti jakaa neljään eri vaiheeseen. Nämä investointiprosessin neljä eri vaihetta ovat ideointi, esiselvitys, investointisuunnitelma ja lopuksi päätöksenteko ja toteutus. (Ikäheimo ym. 2005, 207–208.) Alla olevissa luvuissa on kerrottu tarkemmin investointiprosessin eri vaiheista.

Ideointi

Investointiprosessi lähtee aina liikkeelle syntyneestä ideasta. Kun ajatus mahdollisesta investoinnista on syntynyt, lähdetään sitä työstämään eteenpäin. Suuret investoinnit syntyvät yleensä asiakkaiden tarpeesta joihin on vastattava, jolloin liiketoiminta kehittyy ja kasvaa. On kuitenkin yritysjohton tehtävä päättää miten laajasti ja millä tavoin asiakkaiden tarpeisiin vastataan. Ideointivaiheessa tulee valita ideoista parhaat ja kannattavimmat. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 136.) Ideointivaiheessa etsitään investointikohteista kannattavinta mahdollista vaihtoehtoa. Jatkuva ja suunniteltu investointikohteiden etsiminen johtaa onnistuneisiin investointeihin useammin kuin harkitsemattomat ja nopeat ratkaisut. (Jyrkkiö & Riistama 2008, 206.)

Esiselvitys

Kun ideointivaiheen jälkeen on valittu investointikohde, tulee ottaa selvää mitkä tekijät vaikuttavat investoinnin edullisuuteen. Edullisuuteen vaikuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi juoksevasti syntyvät tuotot tai kustannukset, investoinnin hankintakustannus, investoinnille suunniteltu ajanjakso, investoinnin jäännösarvo ja laskentakorkokanta. (Jyrkkiö & Riistama 2008, 206–207.) Esiselvitystä tehdessä täytyy ottaa myös huomioon tekijöitä, jotka vaikuttavat yrityksen strategiaan. Tarkasteltavia tekijöitä voi olla esimerkiksi:

- toimialan tilanne ja kehitys
- markkinoiden yleinen kehitys
- kilpailutilanteen kehitys
- kuluttajien ja tekniikan kehitys
- riskit ja mahdollisuudet
- investoinnin toteutettavuus ja aikataulu

- investointikustannukset ja mahdolliset lisähankinnat.

Investointia tulee tarkastella mahdollisimman monelta eri kannalta, sillä esiselvityksen perusteella tulee tehdä päätös, miten ja milloin investointihanketta lähdetään toteuttamaan. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 138–139.)

Investointisuunnitelma

Esiselvityksen jälkeen investoinnille tehdään investointisuunnitelma. Investointisuunnitelma vaatii henkilön, joka johtaa suunnitelman laatimista, henkilön ei tarvitse kuitenkaan olla yrityksen johtoa. Suunnitelman tulee olla riittävän laaja ja kattava, jolloin sen avulla pystytään tekemään oikeita valintoja ja päätöksiä. Suunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavia asioita:

- investoinnin tavoitteet
- markkinointitutkimus ja myyntisuunnitelma
- tuotteet ja tuotantosuunnitelma
- aikataulu ja toteutus
- investoinnista syntyvät kustannukset
- investointilaskelmat ja rahoitus.

Yllä mainittujen asioiden lisäksi investointisuunnitelman tulisi pitää sisällään myös monia muita kohtia, mutta edellä listatut asiat ovat tärkeimpiä kohtia suunnitelmassa. Jos investointisuunnitelman laatimisen jälkeen investointi vaikuttaa lupaavalta, voi toteutus alkaa. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 139–141.)

Päätöksenteko ja toteutus

Kun investointisuunnitelma on laadittu, tulee päätöksenteon aika. Päätökset investointien suhteen tehdään yleensä yhtiön hallituksen kokouksessa. Loppukädessä yrityksen kaikkein ylin johto päättää onko suunniteltu investointi tarpeeksi kannattava vai ei. Lopullisen päätöksen syntymiseen saattaa vaikuttaa kuinka hyvin investointisuunnitelma on laadittu. Kun päätös toteutettavasta investoinnista on tehty, voidaan ryhtyä toteuttamaan hanketta. Toteutus vaiheen olisi hyvä olla mahdollisimman nopea ja tehokas, ettei se haittaa yrityksen muuta toimintaa. Olisi myös tärkeää, että projektin

valmistumisen seuraamiseen palkattaisiin joku joka valvoo, että asiat etenevät sovitus-
ti. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 137.)

3.3.2 Investointilaskelmat

Arvioitaessa investointien kannattavuutta on tärkeä tehdä tarvittavia laskelmia. Investointipäätöstä ei tule tehdä ennen kuin laskelmat on suoritettu ja analysoitu. Investointilaskelmat eivät ole kuitenkaan ainoita asioita, joita tulee ottaa huomioon, kun investointeja lähdetään suunnittelemaan. Osana investointien tarkastelua voidaan katsoa olevan esimerkiksi henkilökunnan viihtyvyyden tai henkilökunnan osaamisen kasva-
minen. (Ikäheimo ym. 2005, 209.)

Investointilaskelmien avulla tuotetun informaation tulisi vastata siihen onko suunnitel-
tu investointi kannattava, minkälaisia investointeja yrityksen on mahdollista tehdä,
kuinka paljon investoinnin toteuttaminen vaatii rahoitusta ja miten investointi voidaan
toteuttaa. (Ikäheimo ym. 2005, 209.) Investointilaskelmien avulla voidaan vertailla,
mikä olisi paras mahdollinen investointivaihtoehto. Laskelmien avulla tulisi selvittää,
mitkä ovat investoinnista aiheutuvat kustannukset ja sen avulla saatavat tuotot sekä
mikä on pääoman tarve investoinnin toteuttamiseen. Mitä isompi ja merkittävämpi
investointi on kyseessä, sen tarkemmin tulee selvittää siihen vaikuttavia asioita. (Ha-
verila ym. 2005, 199.)

Laskentamenetelmät

Vaikka kyseessä olisi yksi ja sama investointi voidaan sen laskemisessa käyttää useita
eri menetelmiä ja niiden avulla voidaan saada erilaisia vastauksia kun puhutaan lasket-
tavan investoinnin kannattavuudesta. Investointeja laskettaessa ei yleensä oteta huo-
mioon ollenkaan inflaation vaikutusta, kassavirtojen mahdollisia epävarmuustekijöitä
eikä maksettavia veroja. (Ikäheimo ym. 2005, 209.)

Yleisimpiä investointilaskentamenetelmiä ovat:

- nettonykyarvomenetelmä eli NPV (*net present value*)
- sisäisen korkokannan menetelmä eli IRR (*internal rate of return*)
- takaisinmaksuajan menetelmä (*payback*)
- pääoman tuottomenetelmä eli ARR (*accounting rate of return*)

- suhteellisen nykyarvon menetelmä eli PI (*profitability index*)
- annuiteettimenetelmä (*annuity*).

Missään edellä mainituissa laskelmissa ei oteta huomioon kassavirtojen epävarmuutta. Investointilaskelmia tehdessä voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia eri tekijöitä: käyttöomaisuus ja käyttöpääoma, oleelliset tuotot ja kustannukset, pitoaika, jäännösarvo sekä laskentakorkokanta eli pääomakustannus. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 213–125.) Edellä luetelluista yleisimmistä investointilaskentamenetelmistä käsittelen tarkemmin ainoastaan nettonykyarvoa, takaisinmaksuaikaa ja pääoman tuottoa.

Nettonykyarvo

Nettonykyarvomenetelmä eli NNA on investointilaskentamenetelmä jossa, diskontataan ja lasketaan yhteen kaikki nettokassavirrat jotka ovat investoinnin ansioista syntyviä ja siitä vähennetään perusinvestoinnin kassavirta. Nykyarvo on riippuvainen laskentakorosta, mitä suurempi korko on, sen pienempi nykyarvo. Investointiin sijoitetulle pääomalle tulee tehdä tuottovaatimus. Nettonykyarvoa laskettaessa jos tulos ylittää tuottovaatimuksen, on investointi kannattava. (Puolamäki & Ruusunen 2009, 227–229.)

$$\text{Investoinnin tuotot} + \text{jäännösarvo} \geq \text{hankintakust.} + \text{investoinnin kust.}$$

Kaava voidaan tulkita niin, että silloin kun investoinnin tuottojen ja jäännösarvon yhteissumma on suurempi kuin hankintakustannuksien ja muiden investointikustannuksien yhteissumma, on investointi kannattava. (Vilkkumaa 2005, 319–320.)

Takaisinmaksuaika

Takaisinmaksuajan laskeminen on helppoa ja se auttaa selventämään lähitulevaisuutta. Takaisinmaksuaikaa laskettaessa mukaan ei huomioida rahan aika-arvoa. Investointien takaisinmaksuaika voidaan laskea hankintamenon ja nettotuoton avulla. Esimerkki miten saadaan laskettua takaisinmaksuaika:

$$\text{Perushankintakustannus} = 200\,000 \text{ €}$$

$$\text{Vuotuinen nettotuotto} = 25\,000 \text{ €}$$

$$\frac{200\,000\text{ €}}{25\,000\text{ €}} = 8$$

Eli takaisinmaksuajaksi saadaan edellä olevilla luvuilla 8 vuotta. Menetelmä ei suoraanaisesti kerro investoinnin kannattavuudesta, mutta laskelman avulla voidaan katsoa kannattavimmiksi ne investoinnit, joissa pääoma kertyy mahdollisimman nopeasti takaisin. (Neilimo & Uusi-Rauva 2001, 200–201.)

Pääoman tuotto

Investointien laskemisessa käytetty pääoman tuottoasteen menetelmä kertoo investoinnin tuoton ja sitä tulee verrata tavoitetasoon. Pääoman tuoton tulee olla yhtä paljon tai enemmän kuin yrityksen investoinnille asettama tavoitetaso. Pystyäkseen laskemaan pääoman tuottoasteen tulee tietää investoinnin hankintakustannus, saadut vuosituotot, vuosittaiset kustannukset, käyttöaika sekä tavoitetuotto pääomalle. Seuraavien laskelmien perusteella pystytään laskemaan investoinnin pääoman tuotto.

$$\frac{\text{Hankintakustannus €}}{\text{käyttöaika}} = \text{vuotuinen poisto}$$

$$\text{Investoinnin tuotot} - \text{investoinnin kustan.} - \text{poisto/vuosi} = \text{pääoman tuotto}$$

$$\frac{\text{Pääoman tuotto}}{\text{hankintakustannus}} \times 100 = \text{investoinnin tuottoprosentti}$$

(Vilkkumaa 2005, 326–327.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa kerron käytetystä tutkimusmenetelmästä ja miksi se sopii tähän työhön. Luvussa kerron, mitkä ovat valitun tutkimusmenetelmän yleisimpiä piirteitä. Kerron myös, mitä aineistoja laadulliseen tutkimukseen kuuluu. Lopussa käsittelen valittuun tutkimusmenetelmään kuuluvia tutkimusaineistoja. Luvussa kerrotaan yleistä valitusta tutkimusmenetelmästä ja siitä miten tutkimusmenetelmää on käytetty tässä työssä.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullinen tutkimusmenetelmä sopii parhaiten tutkimuksiin, joissa pyritään selvittämään jonkin asian yksityiskohtia ja erilaisten asioiden syy- ja seuraussuhteita. Laadullinen tutkimus pitää sisällään tutkimusongelman, jonka ratkaisu ei vaadi kokeita, testejä tai tilastoja. Laadullisen tutkimuksen määritelmiä on esimerkiksi todellisen elämän kuvaaminen, tulkinnallisuus ja objektiivisuus. (Hirsjärvi ym. 2007, 152–157.)

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole selvittää hypoteeseja eikä teorioita, vaan tutkia ilmiötä aina tapauskohtaisesti. Tutkimusta aloittaessa tai tehdessä tutkijan omat ennakkoluulot tai oletukset eivät saa vaikuttaa tuloksiin. Laadullisen tutkimuksen tutkimusongelmaa tulee tarkastella mahdollisimman monipuolisesti, jotta saadaan riittävä määrä tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen avulla tulisi onnistua löytämään jotain uutta jo olemassa olevasta asiasta. (Hirsjärvi ym. 2007, 152.)

Laadullinen tutkimusmenetelmä sopii hyvin käytettäväksi tässä työssä, sillä tutkimuksen avulla pyritään selvittämään toimeksiantajan toiminnan eri yksityiskohtia ja tiettyjen asioiden syy-seuraussuhteita. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa toimeksiantajalle monipuolisia tietoa siitä, miten toimintaa voitaisiin parantaa. Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia tapauskohtaisesti juuri toimeksiantajan toimintaan liittyviä ilmiöitä.

Työssä on pyritty selvittämään toimeksiantajan toimintaa, esimerkiksi sisäistä laskentatoimea, niin ettei ole ainoastaan todettu jo olemassa olevaa tietoa, vaan löydetty uusia ilmiöitä. Toimeksiantoyrityksen toimintaa on pyritty käsittelemään mahdollisimman monipuolisesti ja laajasti, jotta pystytään tarjoamaan parannusehdotuksia. Tutkimusta tehdessä on pyritty ottamaan huomioon toimeksiantoyrityksen liiketoiminnan syy-seuraussuhteet.

4.2 Tutkimusaineisto

Kvalitatiivista tutkimusta tehdessä aineisto ja aineistonkeruumenetelmät voivat olla hyvin laajoja ja vaihtelevia. Lähtiessä tekemään tutkimusta, tulisi olla selkeä kuva siitä, minkälainen aineisto on kaikkein hyödyllinen kyseisessä tutkimuksessa. Tutki-

muksen empiirisessä osassa käytettävää aineistoa voidaan kutsua ensisijaiseksi aineistoksi (*primary data*). Empiirisen osan tutkimusaineisto voi koostua esimerkiksi haastatteluista, havainnoinnista sekä erilaisista taustatiedoista. Havainnointia en käsittele tarkemmin, koska sitä ei ole käytetty tämän tutkimuksen edetessä. Valmiina olevaa, jo tutkittua tietoa eli tutkimuksen lähdeaineistoa voidaan kutsua myös toissijaiseksi aineistoksi (*secondary data*). Lähdeaineisto saattaa koostua kirjoista tai muusta tekstimuodossa olevasta lähteestä, visuaalisista lähteistä sekä Internet-lähteistä. (Eriksson & Kovalainen 2008, 77–78.)

Mitä yleisimmin, haastattelut koostuvat sarjoista kysymyksiä ja vastauksia. Itse haastattelutilanne ei välttämättä aina ole virallinen, vaan se saattaa joskus muistuttaa normaalia arkipäiväistä keskustelua. Useimmiten haastattelut tapahtuvat kasvokkain, mutta tilanteesta riippuen myös puhelin- ja sähköpostihaastattelut ovat mahdollisia. Haastattelujen pääasiallinen tarkoitus on saada aineistoa tutkimuksen empiiriseen osaan. Laadulliseen tutkimukseen liittyvät haastattelut eivät ole niin yksinkertaisia kuin voisi kuvitella. Joissain tutkimustapauksissa empiirisen osan aineiston analysointi voi olla helpompaa kuin itse aineiston hankkiminen. (Eriksson & Kovalainen 2008, 78–79.)

Tekstimuotoisen aineiston laajuus on todella suuri ja se on erittäin olennainen osa tutkimusaineistoa. Tekstimuotoisen lähdeaineiston laajuus tarjoaa usein erinomaiset mahdollisuudet oikeellisiin lähteisiin liiketalouden laadullisia tutkimuksia tehdessä. Tekstimuotoisen aineiston analysointimahdollisuudet ovat runsaat. Aineistoa tulee kuitenkin analysoida aina siten, että se vastaa tutkittavaa ongelmaa. Tulee myös muistaa, että aineistot eivät välttämättä näytä kaikkien tutkijoiden mielestä samalta, jolloin vaarana ovat tulkinnan eroavaisuudet. Tutkimustulosten tulisi kuitenkin olla samat erilaisista tulkinnoista huolimatta. (Eriksson & Kovalainen 2008, 89–90.)

Empiirisen osan aineisto koostuu haastatteluista ja yrityksen tilinpäätös tiedoista. Haastatteluja olen käynyt Yritys Oy:n yhden omistajan kanssa. Haastattelut ovat olleet hyvin vapaamuotoisia. Haastattelut ovat tapahtuneet kasvokkain sekä puhelimitse. Haastattelut koskivat yrityksen kustannuslaskentaa, kannattavuutta sekä investointeja. Haastatteluissa esille tulleet asiat laitoin paperille muistiin luetelmaviivoin. Etukäteen suunniteltuja haastatteluja oli järjestetty kaksi, loput haastattelut olivat spontaaneita

puhelinsoittoja silloin kun jotain kysyttää tuli mieleen. Haastatteluissa esitetyt kysymykset löytyvät tämän työn liitteistä.

5 YRITYS OY:N JOHDON LASKENTATOIMI

Yritys Oy:n johto ei ole aikaisemmin tehnyt sisäisiä laskelmia juuri ollenkaan. Päätökset liiketoiminnan eri toimenpiteistä on tehty omistajien ja kirjanpitäjän välisten keskustelujen pohjalta. Tässä luvussa tehdään Yritys Oy:lle erilaisia kustannus- ja kannattavuuslaskelmia. Laskelmat ovat pitkän- ja lyhyen aikavälin laskelmia, sillä molempia on tärkeää tarkastella. Yritys Oy:n kasvun ja kehittymisen kannalta on erittäin tärkeää, että johdon laskentatoimeen panostetaan jatkossa.

Tässä luvussa esitettyjen laskelmien avulla Yritys Oy saa apuja siihen, millaisia toimenpiteitä tulevaisuudessa tarvitaan, että yritys pystyy selviytymään velvoitteistaan ja liiketoiminta säilyy kannattavana. Laskelmissa on käytetty apuna vuosien 2007, 2008 ja 2009 taseita ja tuloslaskelmia. Taseet ja tuloslaskelmat löytyvät liitteistä. Taseita ja tuloslaskelmia tulee tarkastella hyvin tarkkaan, sillä esimerkiksi vuonna 2007 tapahtunut toimitilojen vaihto saattaa vaikuttaa kyseisen toimintavuoden tulokseen. Ensin kerron Yritys Oy:n toiminnasta tarkemmin.

5.1 Yritys Oy:n esittely

Yritys Oy on keväällä 2002 perustettu moottoriajoneuvojen huolto- ja korjausalan yritys. Yrityksessä on kolme omistajaa, omistussuhde jakautuu 40/40/20 %. Yrityksen toimitilat sijaitsevat tällä hetkellä noin 5 kilometriä Jyväskylän keskustasta, Jyväskylän pohjoispuolella. Toimitilojen sijainti on hyvä, sillä lähetyvillä on paljon autoliikkeitä, katsastuskonttori ja varaosaliikkeitä, joiden asiakkaista syntyy hyvä asiakasvirta myös toimeksiantajayritykselle.

Yritys Oy on ehtinyt toimintansa aikana vaihtaa toimitiloja kahteen kertaan. Ensimmäisistä toimitiloista on siirrytty pois vuonna 2005 ja seuraavan kerran keväällä 2007. Yrityksen toimitilojen vaihtumisilla ei ole ollut negatiivista vaikutusta asiakaskuntaan. Toimitilojen vaihtuessa on siirrytty aina isompiin ja nykyaikaisempiin toimitiloihin,

minkä johdosta kanta-asiakkaat ovat säilyneet ja uusia asiakkuuksia saatu luotua. Tämänhetkiset toimitilat ovat kooltaan noin 450 m². Toimitilat ovat vuokratiloja.

Tuotteet ja palvelut

Yritys Oy on erikoistunut moottoriajoneuvojen huoltoihin ja korjauksiin. Pääsääntöisesti yritys tarjoaa henkilöautojen korjauksia ja määräaikaishuoltoja, mutta tarpeen mukaan he korjaavat ja huoltavat myös raskaampaa kalustoa ja kevytmoottoriajoneuvoja. Ajoneuvojen huolto- ja korjausala on erittäin kilpailtua, minkä vuoksi Yritys Oy pyrkii tarjoamaan monipuolisesti sellaista erikoisosaamista, jota ei kilpailevista korjaamoista löydy. Toimitilojen sijainti sekä erikoisosaamisen monipuolisuus tuo todella ison kilpailuedun yritykselle.

Korjauksien ja määräaikaishuoltojen lisäksi asiakkaan pyynnöstä yritys pystyy tilaamaan ja asentamaan paljon erilaisia lisävarusteita. Erikoist tuotteista esimerkkinä voidaan mainita autojen alusta- ja korisarjat, äänentoistolaitteet sekä lämmitys- ja hälytinjärjestelmät. Samoissa tiloissa toimii myös omalla toiminimellään autojen ja toimitilojen mainosteippauksia tekevä yksityisyrittäjä. Yritys Oy pystyy siis tarjoamaan asiakkailleen kokonaisvaltaisia ajoneuvoihin liittyviä palveluita.

Yritys Oy:n johto ja henkilöstö

Yritys Oy on aloittanut toimintansa keväällä 2002 ja liiketoiminnan alkaessa yrityksen omistajia on ollut kaksi. Vuonna 2008 yritykseen tuli alkuperäisten omistajien lisäksi vielä kolmas omistaja. Yritys Oy:n kaksi alkuperäistä omistajaa omistaa molemmat 40 % yrityksestä ja kolmas 20 %. Kaksi ensimmäistä vuotta yritys toimi ainoastaan omistajien työpanoksella. Yrityksen onnistuessa laajentamaan toimintaansa on pystytty palkkaamaan työntekijöitä.

Yritys Oy on ulkoistanut kirjanpitosensa melkein kokonaan. Kirjanpitoa hoitavalla yrityksellä on käyttö-oikeudet hoitaa Yritys Oy:n tiettyjä pankkiasioita. Yritys Oy toimittaa kaikki ostolaskut kirjanpitäjälle, joka käy Yritys Oy:n tililtä maksamassa ne. Yritysjohdon tehtäviin kuuluu myyntilaskujen käsittely. Yritys Oy on sopinut, että myyntilaskujen käsittelyn hoitaa ainoastaan omistaja X.

Yritysjohdon lisäksi yrityksessä työskentelee nykyisin kolme vakituista työntekijää. Ensimmäinen työntekijä palkattiin yritykseen noin kaksi vuotta liiketoiminnan aloittamisesta. Loput työntekijät on palkattu vuosina 2006–2008. Yritys Oy:n omistajat työskentelevät edelleen päivittäin samoissa työtehtävissä kuin työntekijätkin. Yrityksen laajentumisen myötä työntekijöitä on pystytty palkkaamaan työntekijän omaa erityisosaamista silmällä pitäen. Erikoisosaamisalueita ovat sähkötyö ja lisälämmittinasennukset, moottori ja voimansiirto, autoäänentoiston erikoisasennukset ja nykyaikaisten atk-pohjaisten huolto-ohjelmien hyödyntäminen/käyttäminen.

Toiminnan laajentaminen

Vuodesta 2002 Yritys Oy on laajentanut toimintaansa jatkuvasti. Toiminnan laajentaminen on ollut aina suunnitelmallista ja tarkkaan harkittua. Liiketoiminnan laajentaminen on ollut pitkällä aikavälillä tarkasteltuna kannattavaa. Liiketoiminnan kehittäminen on mahdollistanut työntekijöiden palkkaamista ja palveluiden lisäämistä. Liiketoiminnan kehittyminen on tarjonnut mahdollisuuden tehdä hankintoja, esimerkkinä voidaan mainita nosturihankinnat. Perustamisvuonna hallinostureita oli yksi ja nykyisissä toimitiloissa hallinostureita on jo viisi kappaletta.

Vuonna 2008 Yritys Oy liittyi valtakunnalliseen Autoasi-ketjuun. Autoasi-ketjussa toimitaan itsenäisenä yrittäjänä eli kyseessä ei ole franchising-ketju. Autoasi-ketju mahdollistaa itsenäisille yrityksille mahdollisuuden suorittaa takuunalaisten autojen määräaikaishuoltoja valmistajien hyväksymien ehtojen mukaisesti. Liittymällä Autoasi-ketjuun, yrittäjä saa käyttöönsä sähköisen järjestelmän, joka mahdollistaa alkuperäisiä tarvikkeita ja varaosia vastaavien tarvikeosien hankinnan. Autoasi-ketjuun liittymisen myötä Yritys Oy:n markkinointikustannukset ovat hieman nousseet, mutta myös liikevaihto on kehittynyt.

Yrityksen erikoisosaamisen, vahvan ammattitaidon sekä nykyisten määräaikaishuoltojen tekemisen avulla Yritys Oy on pystynyt luomaan vahvan kanta-asiakasverkoston, niin yksityis- kuin yritysasiakkaisiin. Yritystoiminnan laajentuminen ja kehittyminen on tuonut yritykselle lisää uusia asiakkaita. Yritysjohdon vahva verkostoituminen ja sosiaaliset taidot ovat olleet myös vahvuus asiakkaita hankkiessa.

5.2 Yritys Oy:n kustannukset

Seuraavissa kappaleissa kerron, mistä asioista ja luvuista yrityksen kustannukset ovat vuosina 2007, 2008 ja 2009 muodostuneet. Olen jakanut kustannukset muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Tiedot on saatu Yritys Oy:n taseista ja tuloslaskelmista, jotka löytyvät tämän työn liitetiedoista.

Muuttuvat kustannukset

Yritys Oy:n liiketoiminnan muuttuvat kustannukset muodostuvat seuraavanlaisesti:

TAULUKKO 1. Yritys Oy:n muuttuvat kustannukset

	2007	2008	2009
Aineet ja tarvikkeet	279 496,26 €	279 431,86 €	294 158,89 €
Ulkopuoliset palvelut	23 007,21 €	30 667,30 €	27 420,37 €
Henkilöstökulut	74 430,56 €	99 205,09 €	86 204,23 €
Yhteensä	376 934,03 €	409 304,25 €	407 783,49 €

Taulukossa 1 esitetyt luvut on saatu Yritys Oy:n vuosien 2007, 2008 ja 2009 tuloslaskelmista. Taulukossa olevista aineet ja tarvikkeet luvuista ei ole vähennetty varaston muutosta, eli luvut käsittävät ainoastaan aineiden ja tarvikkeiden ostot kunkin tilikauden ajalta. Henkilöstökuluihin on laskettu myös henkilösivukulut. Henkilöstökuluista on vähennetty yritysjohtoon palkat ja palkkojen sivukulut, jotka ovat 78 000 €/vuosi. Vuosien 2007, 2008 ja 2009 henkilöstökulujen yhteenlaskettu summa on 259 839,88 €. Henkilöstösivukulujen osuus palkoista on 101 149,52 €. Näin ollen henkilöstösivukulujen osuus palkoista viimeisen kolmen vuoden ajalta on 38,93 %.

Kiinteät kustannukset

Seuraavassa taulukossa on esitetty mistä asioista Yritys Oy:n kiinteät kustannukset ovat viimeisen kolmen toimintavuoden aikana muodostuneet:

TAULUKKO 2. Yritys Oy:n kiinteät kustannukset

	2007	2008	2009
Toimitilakulut	48 042,43 €	55 267,61 €	56 448,93 €
Yritysjohdon palkat	78 000,00 €	78 000,00 €	78 000,00 €
Irtaimistokulut	5 591,35 €	5 350,91 €	7 821,60 €
Matkakulut	-	497,20 €	712,43 €
Auto- ja kuljetuskulut	2 052,00 €	1 581,29 €	963,99 €
Edustuskulut	966,45 €	500,00 €	103,80 €
Markkinointikulut	9 524,36 €	10 462,69 €	21 517,43 €
Liiketoiminnan muut kulut	13 425,05 €	15 245,00 €	18 372,44 €
Yhteensä	157 601,64 €	166 904,70 €	183 940,62 €

Taulukossa 2 nähtävillä olevat toimitilakulut sisältävät toimitilojen vuokrat, vesi- ja sähkökustannukset sekä jätemaksut. Yritysjohdon palkat käsittävät kaikkien kolmen omistajan palkat, jotka sisältävät sivukulut. Taulukossa on nähtävissä, että markkinointikulut ovat kasvaneet vuodesta 2007 vuoteen 2009 yli 50 %. Kiinteät kustannukset ovat kokonaisuudessaan kasvaneet vuodesta 2007 vuoteen 2009 mennessä 14,32 %.

Kiinteisiin kustannuksiin luokitellaan myös yrityksen liiketoiminnasta syntyneiden koneiden ja kaluston pääomakustannukset, joihin luetaan korko- ja rahoituskulut sekä koneiden ja kaluston poistot. Seuraavassa taulukossa on nähtävissä kuinka paljon koneisiin ja kalustoon kohdistuneet pääomakustannukset ovat olleet vuosina 2007, 2008 ja 2009.

TAULUKKO 3. Yritys Oy:n kiinteät pääomakustannukset

	2007	2008	2009
Korko- ja rahoituskulut	3 295,23 €	4 752,97 €	2 869,82 €
Poistot	7 343,00 €	9 490,16 €	6 022,86 €
Yhteensä	10 638,23 €	14 243,13 €	8 892,68 €

Taulukosta 3 voi nähdä kiinteiden kustannuksien osalta, että korko- ja rahoituskulut sekä poistot ovat vaihdelleet jonkin verran. Osasyynä voi olla vuoden 2007 aikana tehty muutto nykyisiin toimitiloihin.

Kokonaiskustannukset

Kun kunkin toimintavuoden muuttuvat kustannukset lasketaan yhteen kiinteiden kustannuksien kanssa, saadaan kokonaiskustannukset kullekin toimintavuodelle.

$$2007 \text{ kokonaiskustannukset} = 376\,934,03 + 168\,239,87 = \mathbf{545\,173,90\,€}$$

$$2008 \text{ kokonaiskustannukset} = 409\,304,25 + 181\,147,83 = \mathbf{590\,452,08\,€}$$

$$2009 \text{ kokonaiskustannukset} = 407\,783,49 + 192\,833,30 = \mathbf{600\,616,79\,€}$$

5.3 Yritys Oy:n lyhyen aikavälin laskelmat

Seuraavaksi käsittelen Yritys Oy:n lyhyen aikavälin laskelmia. Lyhyen aikavälin laskelmista käyn läpi myyntikatteen ja myyntikateprosentin, käyttökateprosentin sekä liikevoiton ja liikevoittoprosentin. Edellä mainittuja lyhyen aikavälin laskelmia käsittelen ainoastaan vuosien 2007 ja 2009 tilinpäätöstietojen perusteella. Tilikauden 2008 laskelmat on jätetty pois, jotta olisi helpompi verrata tilikausien 2007–2009 aikana tapahtuneita muutoksia.

Myyntikate ja myyntikateprosentti

$$2007 \text{ myyntikate} = 541\,747,64\,€ - 376\,934,03\,€ = 164\,813,61\,€$$

$$2007 \text{ myyntikateprosentti} = \frac{164\,813,61}{541\,747,64} \times 100 = 30,42\,\%$$

$$2009 \text{ myyntikate} = 671\,328,71\,€ - 407\,783,49\,€ = 263\,545,22\,€$$

$$2009 \text{ myyntikateprosentti} = \frac{263\,545,22}{671\,328,71} \times 100 = 39,25\,\%$$

Käyttökate ja käyttökateprosentti

$$2007 \text{ käyttökate} = 164\,813,61 \text{ €} - 168\,239,87 \text{ €} = -3\,426,26 \text{ €}$$

$$2007 \text{ käyttökateprosentti} = \frac{-3\,426,26}{541\,747,64} \times 100 = -0,63 \%$$

$$2009 \text{ käyttökate} = 263\,545,22 \text{ €} - 192\,833,30 \text{ €} = 70\,711,92 \text{ €}$$

$$2009 \text{ käyttökateprosentti} = \frac{70\,711,92}{671\,328,71} \times 100 = 10,53 \%$$

Liikevoitto ja liikevoittoprosentti

$$2007 \text{ liikevoitto} = -3\,426,26 \text{ €} - 7\,343,00 \text{ €} = -10\,769,26 \text{ €}$$

$$2007 \text{ liikevoittoprosentti} = \frac{-10\,769,26}{541\,747,64} \times 100 = -1,98 \%$$

$$2009 \text{ liikevoitto} = 70\,711,92 \text{ €} - 6\,022,86 \text{ €} = 64\,689,06 \text{ €}$$

$$2009 \text{ liikevoittoprosentti} = \frac{64\,689,06}{671\,328,71} \times 100 = 9,63 \%$$

5.4 Yritys Oy:n pitkän aikavälin laskelmat

Tässä luvussa on laskettu Yritys Oy:n vuosien 2007 ja 2009 pääoman, sijoitetun pääoman ja oman pääoman tuottoprosentit. Kaavoihin lasketut luvut perustuvat yrityksen vuosien 2007 ja 2009 tilinpäätöstietoihin. Tilinpäätös tiedot löytyvät tämän työ liitteistä.

Pääoman tuottoprosentti

$$2007 \text{ pääoman tuottoprosentti} = \left(\frac{-10\,769,26}{541\,747,64} \right) \times \left(\frac{541\,747,64}{107\,103,97} \right) \times 100 = -10,05 \%$$

$$2009 \text{ pääoman tuotto prosentti} = \left(\frac{64\,689,06}{671\,328,71} \right) \times \left(\frac{671\,328,71}{147\,043,36} \right) \times 100 = 43,99 \%$$

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

$$2007 \text{ sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = \frac{3\,803,64}{40\,235,60} \times 100 = 9,45 \%$$

$$2009 \text{ sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = \frac{60\,491,40}{84\,779,03} \times 100 = 71,35 \%$$

Oman pääoman tuotto prosentti

$$2007 \text{ oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{3\,803,64}{4\,163,20} \times 100 = 91,36 \%$$

$$2009 \text{ oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{61\,738,68}{38\,985,28} \times 100 = 158,36 \%$$

5.5 Yritys Oy:n likviditeetti ja vakavaraisuus

Tässä luvussa on laskettu Yritys Oy:n kannalta tärkeimpiä likviditeetin ja vakavaraisuuden tunnuslukuja. Likviditeetin ja vakavaraisuuden tunnusluvuista on laskettu nettokäyttöpääoma, omavaraisuusaste sekä velkaantumisaste. Tunnusluvut on laskettu vuosien 2007 ja 2009 tilinpäätöstietojen perusteella. Tunnusluvuista on jätetty pois current ratio ja quick ratio -laskelmat.

Nettokäyttöpääoma

$$2007 \text{ nettokäyttöpääoma} = 70\,510,95 \text{ €} - 93\,627,99 \text{ €} = -23\,117,04 \text{ €}$$

$$2009 \text{ nettokäyttöpääoma} = 84\,161,24 \text{ €} - 77\,308,08 \text{ €} = 6\,853,16 \text{ €}$$

Omavaraisuusaste

$$2007 \text{ omavaraisuusaste} = \frac{4\,163,20}{85\,065,02} \times 100 = 4,89 \%$$

$$2009 \text{ omavaraisuusaste} = \frac{38\,985,28}{124\,622,23} \times 100 = 31,28 \%$$

Velkaantumisaste

$$2007 \text{ velkaantumisaste} = \frac{102\,940,77}{4\,163,20} = 24,72$$

$$2009 \text{ velkaantumisaste} = \frac{108\,058,08}{38\,985,28} = 2,77$$

5.6 Yritys Oy:n investointilaskelmat

Yritys Oy:n johto on harkinnut tekevänsä lähivuosina kaksi investointia. Investointikohteet on jo valittu ja niiden kustannuksista on otettu selvää. Ensimmäinen investointi on nelipyöräsuuntauslaite. Laitteen avulla pystytään tekemään sellaisia töitä, joita nykyisin teetetään muualla. Investoitavan laitteen käytöstä syntyvä tuotto tulisi olemaan noin 100 €/tunti. Omistaja X arvioi, että laitetta tulisi käyttää keskimäärin 2 kertaa viikossa. Investoitava laite on suunniteltu hankittavan Bosch-valmistajalta, jolloin investoinnin hankintakustannus tulisi olemaan noin 18 000 €.

Toinen investointi, jota Yritys Oy:n johto on suunnitellut, on ajoneuvojen moottoritesteri. Yrityksellä on käytössä jo yksi hieman vastaava laite, mutta suunniteltu uusi laite antaisi ominaisuuksien puolesta mahdollisuuden tehdä korjauksia sellaisiin automerkeihin, joihin nykyisellä laitteella ei pysty. Kyseisen moottoritesterin tuntihinta tulisi olemaan noin 70–80 €, ja laitteelle olisi käyttöä noin 1,5 tunnin ajan päivässä. Myös tämä laite hankittaisiin Bosch valmistajalta hankintahintaan 22 000 €.

Kumpikaan suunnitelluista investoinneista ei aiheuta hankintahetkellä lisäkustannuksia. Investoinnit eivät myöskään vaadi isompia toimitiloja eivätkä henkilökunnan kouluttamista. Investoinneista ei synny myöskään lisätyövoiman tarvetta eikä niillä ole vaikutusta nykyisten työntekijöiden palkkoihin. Molemmat investoinnit toteutettaessa hankintakustannus tulisi olemaan noin 40 000 €. Yritys Oy tulisi tarvitsemaan ulkopuolista rahoitusta investointien toteutukseen. Seuraavissa luvuissa on laskettu Yritys Oy:n suunnittelemissa investoinneissa erilaisia laskelmia. Investointilaskelmista laskettavaksi on valittu nettonykyarvo, takaisinmaksuaika sekä investoinnin pääoman tuotto.

Takaisinmaksuaika

Takaisinmaksuajan laskemiseksi on ensin laskettu kummankin suunnitellun investoinnin vuotuinen nettotuotto. Vuotuinen nettotuotto on saatu laskettua siten, että tiedetään investoitavien koneiden tuntihinta ja niiden keskimääräinen käyttö vuositasolla, tämän jälkeen on vähennetty koneiden käytöstä syntyneet palkkakulut. Palkkakulut on laskettu sillä oletuksella, että sitä käyttää kerralla yksi työntekijä, jonka tuntipalkka sivukuluneen on 15 €.

$$\text{Perushankintakustannus} = 18\,000\,€ + 22\,000\,€ = 40\,000\,€$$

$$\begin{aligned} \text{Vuotuinen nettotuotto (investointi 1)} &= (100\,€/h \times 2/vk \times 52\,vk = 10\,400\,€) - \\ &(15€/h \times 2/vk \times 52\,vk = 1\,560\,€) = 8\,840\,€ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Vuotuinen nettotuotto (investointi 2)} &= (70\,€/h \times 1,5h/pv \times 252\,pv/vuosi = 26\,460\,€) - \\ &(15\,€/h \times 1,5h/pv \times 252\,pv/vuosi = 5\,670\,€) = 20\,790\,€ \end{aligned}$$

$$\text{Investointien yhteenlaskettu vuotuinen nettotuotto} = 8\,840\,€ + 20\,790\,€ = 29\,630\,€$$

$$\frac{40\,000}{29\,630} = 1,35$$

Takaisinmaksuajaksi saadaan edellä olevien laskelmien perusteella 1,35 vuotta. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että investoinnin avulla syntyvät tuotot eivät kaikki mene investoinnin lainan lyhennykseen, jolloin takaisinmaksuaika saattaa pidentyä.

Nettonykyarvo

Nettonykyarvoa laskettaessa tulee tietää investoinnin tuotot diskontattuna ja jäänösarvo. Tässä tapauksessa voidaan olettaa Yritys Oy:n suunnittelemien kahden investoinnin yhteisjäänösarvon olevan 10 000 €. Investoinneista syntyvät nettotuotot on laskettu edellisessä takaisinmaksuajan kaavassa. Yhden vuoden nettotuotot on kerrottu investointien poistoajalla, joka on tässä tapauksessa 3 vuotta. Laskelma vaatii myös,

että tiedetään investoinnin hankintakustannus ja muut kustannukset. Yritys Oy:n suunnittelemista investoinneista, ei juuri synny mitään kustannuksia hankintakustannuksen lisäksi. Voidaan kuitenkin olettaa, että jos jotain lisäkustannuksia syntyisi, ne eivät ylittäisi 500 €.

$$29\,630\text{ €} \times 3 = 88\,890\text{ €}$$

$$\text{Nettonykyarvo} = 88\,890\text{ €} + 10\,000\text{ €} = 98\,890\text{ €} > 40\,000 + 500\text{ €} = 40\,500\text{ €}$$

Pääoman tuotto

Tiedossa on, että Yritys Oy:n suunnittelemien investointien hankintakustannus on 40 000 €, investointien vuosittaiset tuotot ovat 29 630 € ja investointien kustannukset ovat 500 €. Arvioitu aika jonka sisällä tehdään investoinneista poistot, on 3 vuotta.

$$\text{Vuotuinen poisto} = \frac{40\,000}{3} \approx 13\,333$$

$$\text{Pääoman tuotto} = 88\,890\text{ €} - 500\text{ €} - 13\,333\text{ €} = 75\,057\text{ €}$$

$$\text{Investoinnin tuottoprosentti} = \frac{75\,057}{40\,000} \times 100 = 187,64\%$$

6 TULOKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyössä ilmenneitä asioita. Tässä luvussa on tehty kehittämisehdotuksia Yritys Oy:n johdolle liiketoiminnan parantamisen suhteen. Luvussa tarkastellaan ja arvioidaan Yritys Oy:n kannattavuus- ja investointilaskelmien tuloksia. Tuloksien ja kehittämisehdotuksien avulla pyritään antamaan Yritys Oy:n johdolle apua liiketoimintaa koskevissa tulevaisuuden suunnitelmissa. Lopuksi on kerrottu vielä tutkimuksen luotettavuudesta.

6.1 Kannattavuuslaskelmien tulokset ja kehittämisehdotukset

Yritys Oy:n kannattavuuslaskelmat tehtiin vuosille 2007 ja 2009, jotta pystyttiin näkemään millaista kehitystä kyseisellä aikavälillä on ollut. Ensin tehtiin lyhyen aikavälin kannattavuuslaskelmia. Laskelmien avulla saatiin selville, että Yritys Oy:n myyntikate oli vuonna 2007 164 813,61 €, kun taas vuonna 2009 se oli 263 545,22 €. Näin ollen saatiin laskettua myyntikateprosentit molemmille vuosille, ja niiden avulla voidaan huomata, että myyntikateprosentti on noussut vuodesta 2007 vuoteen 2009 lähes 9 %. Tulee ottaa huomioon, että vuosi 2007 on ollut erilainen vuosi isojen muutosten takia. Myyntikatteen nousu on kuitenkin erityisen hyvä asia, sillä se ilmaisee kuinka paljon on jäänyt jäljelle myyntituotoista tavaraostojen jälkeen.

Samanlaista kasvua voi huomata myös käyttökateen ja käyttökateprosentin kohdalla. Käyttökate oli vuonna 2007 negatiivinen, kun taas vuonna 2009 se oli jo reilusti positiivinen. Vuosien 2007–2009 välinen käyttökateprosentin nousu on jopa 11,16 %. Käyttökateen nousu on tärkeä asia, sillä Yritys Oy pystyy käyttökateen avulla tekemään investointeja ja pystyy isompaan voitonjakoon. Kuten edellisissäkin tunnusluvuissa, kasvua on tapahtunut, kun tarkastellaan liikevoittoa ja liikevoittoprosenttia. Vuoden 2007 liikevoitto on ollut tappiollista -10 769,26 €. Vuoden 2009 liikevoitto on ollut 64 689,06 €, eli huomattavasti parempi kuin vuonna 2007. Liikevoittoprosentti on noussut kahden vuoden aikana yli 11,61 %. Yritystoiminnan menestyksellisyys vaatii, että liikevoitto pysyisi positiivisena vuodesta toiseen, ja tähän Yritys Oy:n johdon tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Pitkän aikavälinlaskelmista laskettiin pääoman tuottoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti sekä oman pääoman tuottoprosentti. Pääoman tuottoprosentti oli vuoden 2007 tilinpäätöstietojen perusteella laskettuna negatiivinen jopa -10,05 %. Vuoteen 2009 mennessä se on noussut huimat 54,04 %. Pääoman tuottoprosenttia tulee aina tulkita tilanteen mukaan, sillä siihen on voinut vaikuttaa hyvin moni asia. Tässä tapauksessa siihen on vaikuttanut vuonna 2007 tehdyt toimitilan vaihdokset ja sen myötä tehdyt investoinnit. Niin sijoitetun- kuin omanpääoman tuottoprosentit ovat nousseet todella paljon vuosien 2007–2009 välisenä aikana. Vuonna 2009 sijoitetun pääoman tuottoprosentti on ollut jo 71,35 % ja omanpääoman tuottoprosentti 158,36 %. On äärimmäisen tärkeää, että yritysjohto tarkkailee pääomien tuottoprosentteja,

sillä investointeja tehdessä ja pääomasijoittajia tarvittaessa tulee näiden lukujen olla hyviä.

Opinnäytetyössä on tehty myös laskelmia likviditeetin ja vakavaraisuuden tarkkailuun. Likviditeetin eli maksukyvyn laskelmista on laskettu nettokäyttöpääoma ja omavaraisuusaste ja velkaantumisaste. Nettokäyttöpääoman tulokseksi vuodelle 2007 on saatu -23 117,04 €, kun taas vuodelle 2009 tulokseksi saatiin 6 853,16 €. Nettokäyttöpääoman kehitys on ollut positiivinen, mutta vielä voisi olla kehityksen varaa. Nettokäyttöpääoma kertoo Yritys Oy:n maksukyvyistä. Tulevaisuudessa on erityisen tärkeää pyrkiä pitämään nettokäyttöpääoman luku mahdollisimman korkeana, jottei pääse syntymään rahoitusvaikeuksia. Yritys Oy:n liiketoiminnan vakavaraisuutta ilmaisee omavaraisuuslaskelmat.

Omavaraisuuslaskelman tulos vuodelle 2007 oli ainoastaan 4,89 %, kun taas vuoden 2009 omavaraisuusaste osoittaa 31,28 %. Huomattavaa kehitystä on siis tapahtunut. Vuoden 2009 omavaraisuusaste on hyvä, mutta tulevaisuudessa sitä kannattaa tarkkailla, sillä huono omavaraisuusaste on sijoittajille merkki huonosta sijoituskohteesta. Omavaraisuusasteen olisi hyvä olla lähempänä 40 % ja vähintään yli 20 %. Velkaantumisaste laskettiin vuosille 2007 ja 2009. Vuoden 2007 Yritys Oy:n velkaantumisaste on ollut 24,72, eli aivan liian korkea. Parannusta on kuitenkin tapahtunut vuoteen 2009 mennessä, sillä silloin se on ollut 2,77. Vuoden 2009 tulos ei ole heikko, mutta jotta se olisi hyvä, tulisi sen olla välillä 0-2.

Yritys Oy:n liiketoiminnan kehittämistä varten tehtiin myös investointilaskelmia. Investointilaskelmista ensimmäisenä laskettiin investoinnin takaisinmaksuaika. Suunniteltujen investointien takaisinmaksuajaksi saatiin 1,35 vuotta. Tulos on erinomainen, sillä kannattavimpia investointeja ovat ne, joissa pääoma kertyy mahdollisimman nopeasti takaisin. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että laskelmassa ei otettu huomioon esimerkiksi rahan aika-arvoa. Laskelmassa otettiin huomioon vuotuisen nettotuottoon vaikuttavat palkkakustannukset. Takaisinmaksuaika laskelman tulos ei välttämättä tarkoita, että Yritys Oy pystyisi maksamaan investoinnit pois 1,35 vuodessa, sillä on todennäköistä, että osa investointien synnyttämistä tuotoista menee liiketoiminnan muihin kuluihin.

Suunniteltuja investointeja varten opinnäytetyössä on laskettu myös investoinnin nettonykyarvo. Investoinnin nettonykyarvoksi saatiin 98 890 €. Nettonykyarvo saatiin laskettua, kun lisättiin oletettuun diskontattuun nettotuottoon investoinnin oletettu jäännösarvo. Nettotuoton ja jäännösarvon yhteissumman tulisi olla isompi kuin investoinnin hankintakustannusten ja siitä syntyvien muiden kustannuksien, jotta investointi voidaan katsoa kannattavaksi. Tässä tapauksessa nettotuoton ja jäännösarvon yhteissumma on isompi kuin investoinninkustannuksien. Tämä tarkoittaa sitä, että investointi tulisi olemaan kannattava.

Viimeisenä investointilaskelmana käytettiin investoinnin pääomantuottolaskelmaa. Investoinnin pääoman tuotoksi saatiin 75 057 €, ja investoinnin tuottoprosentiksi 187,64 %. Pääoman tuoton tulisi olla yhtä paljon tai enemmän kuin investoinnille tehdyn tavoitetason. Tässä tapauksessa tavoitetaso ei ylity, sillä Yritys Oy on määritellyt tehtävälle investoinnille tavoitetasoksi 20 000 € vuosittaista pääoman tuottoa ja 40 % investoinnin tuottoprosentiksi. Tavoitetason toteutumatta jääminen ei kuitenkaan kerro siitä, että investointi ei olisi kannattava. Tulee ottaa huomioon, että laskelmat on tehty lyhyellä poistoajalla ja tuotot on laskettu pienimmällä mahdollisella luvulla. Tuotot on laskettu tarkoituksella mahdollisimman pieneksi, jotta investointien tuottojen suhteen ei tulisi yllätyksiä. Tulee ottaa myös huomioon, että vaikka investoinneista pystytään tekemään poistot kolmen vuoden sisällä, koneiden käyttöaika saattaa silti olla jopa yli 10 vuotta.

Kehittämisehdotukset

Opinnäytetyössä tehtyjen kannattavuus- ja investointilaskelmien avulla Yritys Oy:n johto saa tukea päätöksentekoon liiketoiminnan tulevaisuutta suunnitellessa. Kannattavuus- ja investointilaskelmia tekemällä ja tutkimalla liiketoiminnan epävarmuutta voidaan pienentää. Koska Yritys Oy on vielä kasvu- ja kehitysvaiheessa, on sisäisen laskentatoimen merkitys korkeimmillaan. Uskon, että tässä opinnäytetyössä tehdyt laskelmat tarjoavat Yritys Oy:n johdolle tietoa ja apua siihen, minkälaisia toimenpiteitä vaaditaan ja tarvitaan, jotta liiketoiminta kehittyy ja velvoitteista pystytään suoriutumaan.

Kannattavuuslaskelmien perusteella voi sanoa, että Yritys Oy:n liiketoiminta on menossa oikeaan suuntaan. On tärkeä tutkiskella kannattavuutta useamman vuoden ajan,

jotta pystytään näkemään mihin päin toiminta on kehittynyt. Tässä tapauksessa liike-toiminta on kehittynyt vuodesta 2007 vuoteen 2009 erittäin positiivisesti. Kehitys ei missään nimessä tarkoita, että kehityksen pitäisi pysähtyä tähän, vaan päinvastoin.

Jotta Yritys Oy:n liiketoiminta muuttuisi kannattavammaksi, tulisi johdon tehdä liikevoittotavoitteita tuleville vuosille. Liikevoitto tavoitteet saavutetaan, kun saadaan nostettua liikevaihtoa. Liikevaihdon nostaminen voisi onnistua esimerkiksi palkkaamalla lisää työntekijöitä, jolloin voidaan ottaa vastaan enemmän töitä. Tässä tapauksessa lisätyöntekijöiden palkkaaminen vaatisi isompia toimitiloja, joka taas vaatisi isoja investointeja. Yritys Oy:n johdon olisi hyvä harkita tätäkin vaihtoehtoa tarkkaan.

Yritys Oy pystyy tarkkailemaan ja parantamaan kannattavuuttaan olemalla tarkkoja kustannuksien suhteen. Kaikki turhat kustannukset karsimalla Yritys Oy:n lyhyen aikavälin kannattavuus paranee. Luvussa 5.2 olevissa taulukoissa on esitetty, miten kustannukset ovat muuttuneet vuodesta 2007 vuoteen 2009. Taulukosta voi huomata, että esimerkiksi markkinointikustannukset ovat nousseet todella paljon, melkein 12 000 €. Tämänkaltaisen suuri nousu kustannuksissa voidaan hyväksyä silloin, kun sen vaikutus näkyy suoraan liikevaihdossa, kuten tässä tapauksessa on käynyt.

Laskelmien perusteella voi myös sanoa, että Yritys Oy:n olisi hyvä kasvattaa omaa pääomaa, jolloin yrityksen maksukyky paranee. Oman pääoman osuus olisi hyvä olla noin 50 % yrityksen kokonaispääomasta. Oman pääoman suuruus vaikuttaa yrityksen hakiessa rahoitusta investoinneilleen. Laskelmien perusteella voi sanoa, että Yritys Oy:n suunnittelemat investoinnit tulisivat olemaan kannattavia. Investointien avulla saadaan kasvatettua liikevaihtoa ja mahdollisesti myös asiakkaiden määrää. Yrityksen toiminta tulee kehittymään ja kasvamaan mikä tuo paljon muutoksia tullessaan. Muutokset näkyvät tietenkin kannattavuudessa. Muutokset liiketoiminnassa, kuten investoinnit, vaikuttavat moneen asiaan ja ovat aina epävarmoja. Tarkan suunnittelun, perehtymisen ja tarkkojen laskelmien avulla epävarmuutta voidaan pienentää ja ennakoida. Onkin tärkeää, että tulevaisuudessa tehtäviä muutoksia ja investointeja analysoidaan Yritys Oy:n johdon toimesta erityisen tarkkaan.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta kuvaavia asioita on kaksi, reabiliteetti sekä validiteetti. Reabiliteetti on yksi klassisimmista laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kuvaavista tekijöistä. Reabiliteetin avulla mitataan tutkimuksen toistettavuutta. Toistettavuudella tarkoitetaan sitä, miten hyvin toinen tutkija pystyisi tekemään saman työn samoilla menetelmillä ja lähteillä saaden samat tutkimustulokset. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden suhteen on oltava tarkkana, sillä niin moni asia saattaa olla tulkinnanvarainen. (Eriksson & Kovalainen 2008, 291–292.)

Validiteetilla taas tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli onko tutkittu juuri tutkittavaa ongelmaa ja antaako tutkimus täsmällisen kuvauksen tai selityksen tutkimusongelmaan. Validiteetin avulla tutkitaan onko tutkimus tulokset tarkkoja ja oikeellisia. Kvalitatiivisissa tutkimuksissa validiteetilla tarkoituksena on mitata lähinnä sitä, onko tutkimus tuotettu niin, että tutkimusraportti on oikeellinen. (Eriksson & Kovalainen 2008, 292.)

Uskon tämän opinnäytetyön tutkimustulosten olevan luotettavia sekä päteviä ja uskon, että ne kuvaavat Yritys Oy:n tämän hetkistä tilannetta hyvin. Uskon myös, että tutkimuksessa ovat toteutuneet pätevyys ja yleistettävyys koska tutkimuksen päämäärä, tutkimuskohde ja tutkimustulokset vastaavat mielestäni toisiaan. Tutkimuksen tavoitteena oli tarjota Yritys Oy:n johdolle apuja kannattavuuden parantamiseen ja investointien kannattavuuden selvittämiseen, ja mielestäni molemmat tavoitteet täyttyivät. Uskon, että on mahdollista saada samat tulokset samoilla tutkimusmenetelmillä ja aineistoilla jos tutkimus toteutettaisiin uudelleen jonkun muun tutkijan toimesta.

7 PÄÄTÄNTÖ

Tutkimuksen tekeminen oli erittäin mielenkiintoista, vaikkakin ajoittain todella haastavaa. Tutkimuksen tekemistä helpotti paljon oma mielenkiinto aihetta sekä toimeksiantoyritystä kohtaan. Tutkimuksen tekeminen juuri Yritys Oy:lle oli mielekästä sen vuoksi, että toimeksiantoyritys ja sen omistajat olivat ennestään tuttuja. Tutkimuksen myötä omat tietoni ja taitoni kasvoivat ja kehittyivät.

Opinnäytetyön aihe ja tutkimusongelma oli alusta asti selvillä, mutta tutkimuksen sisältö alkoi muokkaantua sitä mukaa kun tutkimus eteni. Niin kuin laadullisissa tutkimuksissa monesti, tässäkin tutkimuksessa oli oltava tarkkana, miten lähdeaineiston rajaa, sillä tietoa aiheesta on niin paljon saatavilla. Pyrin valitsemaan kaikki lähteet siten, että ne vastaavat tutkittavaa ongelmaa.

Jos lähtisin tekemään tutkimusta uudelleen, varaisin enemmän aikaa sen tekoon. Enemmän aikaa olisin tarvinnut omistajien haastatteluun. Aikataulusta johtuen jouduin tekemään lyhyitä tarkennuksia haastatteluihin puhelimitse. Koska toimeksiantaja oli ennestään tuttu, eivät puhelinkeskustelut tuottaneet mitään ongelmia. Aikatauluongelmista huolimatta, opinnäytetyön teko oli ajoittain vaikkakin haasteellista erittäin antoisaa ja todella opettavaista.

Uskon, että tutkimus antaa tarpeellisia tietoja Yritys Oy:n johdolle. Toivon, että työstä on apua yrityksen tulevaisuutta suunnitellessa ja liiketoimintaa kehittäessä. Uskon myös, että työstä on jatkossa apua yrityksen johdolle kun he tarkastelevat kustannuksia ja kannattavuutta. Tutkimuksesta on toivottavasti apua kun Yritys Oy:n johto tekee investointisuunnitelmia tai haluaa parantaa muulla tavoin kannattavuuttaan. Tutkimuksesta tehdessä mieleeni tuli idea uudesta tutkimuksesta. Tutkimuksessa voitaisiin suunnitella Yritys Oy:n toiminnan laajentamista uusiin vielä isompiin toimitiloihin, mikä vaatisi isoja investointeja sekä lisätyövoiman hankkimista. Siinä voisi olla aihe uuteen opinnäytetyöhön. Uskon, että Yritys Oy:n tulevaisuuden näkymät ovat hyvät, kunhan vain osataan tarkkailla toimintaa ja tehdä järkeviä päätöksiä.

LÄHTEET

Eskola, Anne & Mäntysaari, Anne 2006. Kannattavuuden hallinnan perusteet. Jyväskylä: Otava.

Eriksson, Päivi & Kovalainen, Anne 2008. Qualitative methods in business research. Iso-Britannia: Sage.

Fredriksson, Antti, Havukainen, Jari, Ilkka, Heikki, Laitinen, Elina, Luoma, Jukka, Luoma, Pekka, Nevalainen, Rabbe, Ojala, Anu, Perälä, Samuli, Pärssinen, Harri, Saari, Jussi, Smeds, Markus, Termäs, Kari, Tikka, Marja, Virtanen, Päivi & Vuorio, Anne 2006. Uudistunut kirjanpitolaki. Jyväskylä: Gummerus.

Haverila, Matti, Kouri, Ilkka, Miettinen, Asko & Uusi-Rauva, Erkki 2005. Teollisuustalous. Tampere: Tammer-Paino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otava.

Ikäheimo, Seppo, Lounasmeri, Sari & Walden, Risto 2005. Yrityksen laskentatoimi. Juva: WSOY.

Jyrkkiö, Esa & Riistama, Veijo 2008. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. Helsinki: WSOY.

KHT-yhdistys 2008. Osakeyhtiötilinpäätösmalli 2009. Helsinki: KHT-Media.

Kirjanpitolaki 1312/2004. WWW-dokumentti.

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/all/F656564842BC1755C22571ED0047A0B1>.

Ei päivitystietoa. Luettu 7.4.2010.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2004. Kirjanpito ja tilinpäätös harjoituksiin. Vantaa: WSOY.

Leppiniemi, Jarmo & Leppiniemi, Raili 2009. Hyvä tilinpäätöskäytäntö. Juva: WSOY.

Neilimo, Kari & Uusi-Rauva, Erkki 2001. Johdon laskentatoimi. Helsinki: Edita.

Puolamäki, Esa 2007. Strateginen johdon laskentatoimi. Tallinna: Tietosanoma.

Puolamäki, Esa & Ruusunen, Pentti 2009. Strategiset investoinnit. Porvoo: Tietosanoma.

Rekola-Nieminen, Leena 2006. Kirjanpitolaki käytännössä. Helsinki: Edita Prima.

Rissanen, Tapio 2006. Uutta virtaa yritykseen. Vaasa: Pohjantähti.

Tilinpäätös 2009. WWW-dokumentti. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/taloushallinto/tilinpaatos/>. Ei päivitystietoa. Luettu 4.4.2010.

Vilkkumaa, Matti 2005. Talouden apuvälineet johdolle. Jyväskylä: Gummerus.

LIITE 1.
Haastattelukysymykset

Haastattelu 29.3.2010

1. Minkälaisia asioita haluatte tutkimuksessa tutkittavan?
2. Minkälaisia epäkohtia yrityksen toiminnassa on tällä hetkellä?
3. Mitä haluaisitte yritystoiminnassa parantaa?
4. Minkälaisia laskelmia haluaisitte tutkimuksessa tehtävän?
5. Minkälaisia kehitystoimia on suunniteltu?

Haastattelu 18.4.2010

1. Tietoja yrityksen historiasta ja nykytilanteesta
2. Tietoja yrityksen henkilöstöstä ja johdosta
3. Tietoja suunnitelluista investoinneista

ECONET PRO VER. 6.00

TASE AJALTA 1.1.2007 - 31.12.2007

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

Sivu 1(2)

Tili Nimi	V. alkusaldo	Saldo
VASTAAVAA		
Koneet ja kalusto		
* Koneet ja kalusto	20 722,48	22 038,95
** Koneet ja kalusto yht	20 722,48	22 038,95
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
*** Aineelliset hyödykkeet yht	20 722,48	22 038,95
**** PYSYVÄT VASTAAVAT YHT	20 722,48	22 038,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
* Aineet ja tarvikkeet	41 576,44	48 472,00
** Vaihto-omaisuus yht	41 576,44	48 472,00
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
* Myyntisaamiset	15 078,95	34 458,42
* Lainasaamiset	0,00	677,01
* Muut saamiset	59,87	0,00
* Siirtosaamiset	2 055,20	131,35
** Lyhytaik.saamiset yht	17 194,02	35 266,78
Rahat ja pankkisaamiset		
* Rahat ja ps yht	13 024,66	1 326,24
**** VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	71 795,12	85 065,02
***** VASTAAVAA YHT	92 517,60	107 103,97

LIITE 2 (2)
Tase 2007

TASE AJALTA 1.1.2007 - 31.12.2007

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

ECONET PRO VER. 6.00

Sivu 2(2)

Tili Nimi	V. alkusaldo	Saldo
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
* Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	8 000,00	8 000,00
Muut rahastot		
***	8 000,00	8 000,00
* Ed.tilik.voitto(tappio)	7 640,44-	7 640,44-
* Tilik.voitto(tappio)	0,00	3 803,64
***	7 640,44-	3 836,80-
**** OMA PÄÄOMA YHT	359,56	4 163,20
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
* Lainat rahoituslaitoksilta	30 100,15	9 312,78
** Pitkäaikainen vpo yht	30 100,15	9 312,78
Lyhytaikainen vieras pääoma		
* Lainat rahoituslaitoksilta	13 500,00	13 462,47
* Ostovelat	26 757,59	46 548,57
* Muut velat	10 357,75	13 297,15
* Siirtovelat	11 442,55	20 319,80
** Lyhytaikainen vpo yht	62 057,89	93 627,99
**** VIERAS PÄÄOMA YHT	92 158,04	102 940,77
***** VASTATTAVAA YHT	92 517,60	107 103,97
***** EROTTAA	0,00	0,00

Raportin nimi Tasela.u98

LIITE 2 (3)
Tuloslaskelma 2007

TULOSLASKELMA AJALTA 1.1.2007 - 31.12.2007

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

ECONET PRO VER. 6.00

Sivu 1(2)

Tili Nimi	Saldon muutos	Saldo	Liikevaihto
LIIVEVAIHTO			
* Myyntituotot	541 747,64	541 747,64	100,00 %
*** LIIVEVAIHTO	541 747,64	541 747,64	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot			
* Liiket. muut tuotot	2 002,00	2 002,00	0,37 %
***** Tuotot yht	543 749,64	543 749,64	100,37 %
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
* Ostot tilik. aikana	279 496,26-	279 496,26-	51,59-%
* Varastojen muutos	6 895,56	6 895,56	1,27 %
** Aineet tarv.ja tavarat yht	272 600,70-	272 600,70-	50,32-%
* Ulkopuoliset palvelut	23 007,21-	23 007,21-	4,25-%
**** Materiaalit ja palv.yht	295 607,91-	295 607,91-	54,57-%
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot			
* Palkat	117 394,08-	117 394,08-	21,67-%
Henkilösivukulut			
* Eläkekulut	25 680,10-	25 680,10-	4,74-%
* Muut hlösivukulut	9 356,38-	9 356,38-	1,73-%
** Henkilösivukulut yht	35 036,48-	35 036,48-	6,47-%
**** Henkilöstökulut yht	152 430,56-	152 430,56-	28,14-%
Poistot ja arvonalentumiset			
Poistot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä			
* Suunn.mukaiset poistot	7 343,00-	7 343,00-	1,36-%
vastaavien hyödykkeistä			
** Yht	7 343,00-	7 343,00-	1,36-%
arvonalentumiset			
**** Poistot ja arvonalentumiset yht	7 343,00-	7 343,00-	1,36-%
Liiketoiminnan muut kulut			
* Vapaaeht.henkilöstökulut	1 675,25-	1 675,25-	0,31-%
* Toimitilakulut	48 042,43-	48 042,43-	8,87-%
* Irtaimistokulut	5 591,35-	5 591,35-	1,03-%
* Auto- ja kuljetuskulut	2 052,00-	2 052,00-	0,38-%
* Edustuskulut	966,45-	966,45-	0,18-%
* Markkinointikulut	9 524,36-	9 524,36-	1,76-%
* Muut liiketoiminnan kulut	13 425,05-	13 425,05-	2,48-%
*** Liiket.muut kulut yht	81 276,89-	81 276,89-	15,00-%
***** KULUT YHT.	536 658,36-	536 658,36-	99,06-%
***** LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	7 091,28	7 091,28	1,31 %
vastaavien sijoituksista			

LIITE 2 (4)
Tuloslaskelma 2007

TULOSLASKELMA AJALTA 1.1.2007 - 31.12.2007

ECONET PRO VER. 6.00

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

Sivu 2(2)

Tili Nimi	Saldon muutos	Saldo	Liikevaihto
Muut korko- ja rahoitustuotot			
* Korkotuotot	7,59	7,59	0,00 %
** Muut Korko- ja Rahoitustuotot yht	7,59	7,59	0,00 %
 Korkokulut ja muut rahoituskulut			
* Korkokulut	3 234,39-	3 234,39-	0,60-%
* Muut rahoituskulut	60,84-	60,84-	0,01-%
** Rahoituskulut yht	3 295,23-	3 295,23-	0,61-%
 *** Rahoitustuotot ja kulut yht	3 287,64-	3 287,64-	0,61-%
 ***** VOITTO(TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	3 803,64	3 803,64	0,70 %
 ***** VOITTO(TAPPIO) ENNEN TILIN-	3 803,64	3 803,64	0,70 %
 ***** TILIKAUDEN VOITTO(TAPPIO)	3 803,64	3 803,64	0,70 %

Raportin nimi Tulla.u98

LIITE 3 (1)
Tuloslaskelma 2008

TULOSLASKELMA AJALTA 1.1.2008 - 31.12.2008

ECONET PRO VER. 6.00

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

Sivu 1(2)

Tili Nimi	Saldon muutos	Saldo	Liikevaihto
LIKEVAIHTO			
* Myyntituotot	565 442,03	565 442,03	100,00 %
*** LIKEVAIHTO	565 442,03	565 442,03	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot			
* Liiket. muut tuotot	1 898,05	1 898,05	0,34 %
***** Tuotot yht	567 340,08	567 340,08	100,34 %
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
* Ostot tilik. aikana	279 431,86-	279 431,86-	49,42-%
* Varastojen muutos	11 853,53	11 853,53	2,10 %
** Aineet tarv.ja tavarat yht	267 578,33-	267 578,33-	47,32-%
* Ulkopuoliset palvelut	30 667,30-	30 667,30-	5,42-%
**** Materiaalit ja palv.yht	298 245,63-	298 245,63-	52,75-%
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot			
* Palkat	142 829,64-	142 829,64-	25,26-%
Henkilösivukulut			
* Eläkekulut	24 938,42-	24 938,42-	4,41-%
* Muut hlösivukulut	9 437,03-	9 437,03-	1,67-%
** Henkilösivukulut yht	34 375,45-	34 375,45-	6,08-%
**** Henkilöstökulut yht	177 205,09-	177 205,09-	31,34-%
Poistot ja arvonalentumiset			
Poistot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä			
* Suunn.mukaiset poistot vastaavien hyödykkeistä	9 490,16-	9 490,16-	1,68-%
** Yht arvonalentumiset	9 490,16-	9 490,16-	1,68-%
**** Poistot ja arvonalentumiset yht	9 490,16-	9 490,16-	1,68-%
Liiketoiminnan muut kulut			
* Vapaaeht.henkilöstökulut	14 443,41-	14 443,41-	2,55-%
* Toimitilakulut	55 267,61-	55 267,61-	9,77-%
* Irtaimistokulut	5 350,91-	5 350,91-	0,95-%
* Matkakulut	497,20-	497,20-	0,09-%
* Auto- ja kuljetuskulut	1 581,29-	1 581,29-	0,28-%
* Edustuskulut	500,00-	500,00-	0,09-%
* Markkinointikulut	10 462,69-	10 462,69-	1,85-%
* Muut liiketoiminnan kulut	15 245,00-	15 245,00-	2,70-%
*** Liiket.muut kulut yht	103 348,11-	103 348,11-	18,28-%
***** KULUT YHT.	588 288,99-	588 288,99-	104,04-%
***** LIKEVOITTO (-TAPPIO)	20 948,91-	20 948,91-	3,70-%

LIITE 3 (2)
Tuloslaskelma 2008

TULOSLASKELMA AJALTA 1.1.2008 - 31.12.2008

ECONET PRO VER. 6.00

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

Sivu 2(2)

Tili Nimi	Saldon muutos	Saldo	Liikevaihto
vastaavien sijoituksista			
Muut korko- ja rahoitustuotot			
* Korkotuotot	32,56	32,56	0,01 %
** Muut Korko- ja Rahoitustuotot yht	32,56	32,56	0,01 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
* Korkokulut	4 276,27-	4 276,27-	0,76-%
* Muut rahoituskulut	476,70-	476,70-	0,08-%
** Rahoituskulut yht	4 752,97-	4 752,97-	0,84-%
*** Rahoitustuotot ja kulut yht	4 720,41-	4 720,41-	0,83-%
***** VOITTO(TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	25 669,32-	25 669,32-	4,54-%
***** VOITTO(TAPPIO) ENNEN TILIN-	25 669,32-	25 669,32-	4,54-%
***** TILIKAUDEN VOITTO(TAPPIO)	25 669,32-	25 669,32-	4,54-%

Raportin nimi Tulla.u98

LIITE 4 (1)
Tase 2009

TASE AJALTA 1.1.2009 - 31.12.2009
Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

ECONET PRO VER. 6.00

Sivu 1(2)

Tili Nimi	V. alkusaldo	Saldo
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
* Muut pitkäv.menot	2 263,33	1 414,58
*** Aineettomat hyödykkeet yht	2 263,33	1 414,58
Koneet ja kalusto		
* Koneet ja kalusto	21 910,53	22 421,13
** Koneet ja kalusto yht	21 910,53	22 421,13
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
*** Aineelliset hyödykkeet yht	21 910,53	22 421,13
**** PYSYVÄT VASTAAVAT YHT	24 173,86	23 835,71
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
* Aineet ja tarvikkeet	60 325,53	60 325,53
** Vaihto-omaisuus yht	60 325,53	60 325,53
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
* Myyntisaamiset	25 868,00	57 589,05
* Lainasaamiset	677,01	0,00
* Siirtosaamiset	3 839,69	4 632,00
** Lyhytaik.saamiset yht	30 384,70	62 221,05
Rahat ja pankkisaamiset		
* Rahat ja ps yht	490,96	661,07
**** VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	91 201,19	123 207,65
***** VASTAAVAA YHT	115 375,05	147 043,36

LIITE 4 (2)
Tase 2009

TASE AJALTA 1.1.2009 - 31.12.2009

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

ECONET PRO VER. 6.00

Sivu 2(2)

Tili Nimi	V. alkusaldo	Saldo
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
* Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	8 000,00	8 000,00
Muut rahastot		
***	8 000,00	8 000,00
* Ed.tilik.voitto(tappio)	29 506,12-	29 506,12-
* Tilik.voitto(tappio)	0,00	60 491,40
***	29 506,12-	30 985,28
**** OMA PÄÄOMA YHT	21 506,12-	38 985,28
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
* Lainat rahoituslaitoksilta	30 750,00	30 750,00
** Pitkäaikainen vpo yht	30 750,00	30 750,00
Lyhytaikainen vieras pääoma		
* Lainat rahoituslaitoksilta	9 000,00	0,00
* Ostovelat	65 461,08	41 670,91
* Muut velat	11 042,50	15 043,75
* Siirtovelat	20 627,59	20 593,42
** Lyhytaikainen vpo yht	106 131,17	77 308,08
**** VIERAS PÄÄOMA YHT	136 881,17	108 058,08
***** VASTATTAVAA YHT	115 375,05	147 043,36
***** EROTTAA	0,00	0,00

Raportin nimi Tasela.u98

LIITE 4 (3)
Tuloslaskelma 2009

TULOSLASKELMA AJALTA 1.1.2009 - 31.12.2009

ECONET PRO VER. 6.00

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

Sivu 1(2)

Tili Nimi	Saldon muutos	Saldo	Liikevaihto
LIKEVAIHTO			
* Myyntituotot	671 328,71	671 328,71	100,00 %
*** LIKEVAIHTO	671 328,71	671 328,71	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot			
* Liiket. muut tuotot	4 786,00	4 786,00	0,71 %
***** Tuotot yht	676 114,71	676 114,71	100,71 %
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
* Ostot tilik. aikana	294 158,89-	294 158,89-	43,82-%
** Aineet tarv.ja tavarat yht	294 158,89-	294 158,89-	43,82-%
* Ulkopuoliset palvelut	27 420,37-	27 420,37-	4,08-%
**** Materiaalit ja palv.yht	321 579,26-	321 579,26-	47,90-%
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot			
* Palkat	132 466,64-	132 466,64-	19,73-%
Henkilösivukulut			
* Eläkekulut	23 571,31-	23 571,31-	3,51-%
* Muut hlösivukulut	8 166,28-	8 166,28-	1,22-%
** Henkilösivukulut yht	31 737,59-	31 737,59-	4,73-%
**** Henkilöstökulut yht	164 204,23-	164 204,23-	24,46-%
Poistot ja arvonalentumiset			
Poistot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä			
* Suunn.mukaiset poistot vastaavien hyödykkeistä	6 022,86-	6 022,86-	0,90-%
** Yht	6 022,86-	6 022,86-	0,90-%
arvonalentumiset			
**** Poistot ja arvonalentumiset yht	6 022,86-	6 022,86-	0,90-%
Liiketoiminnan muut kulut			
* Vapaaeht.henkilöstökulut	13 768,67-	13 768,67-	2,05-%
* Toimitilakulut	56 448,93-	56 448,93-	8,41-%
* Irtaimistokulut	7 821,60-	7 821,60-	1,17-%
* Matkakulut	712,43-	712,43-	0,11-%
* Auto- ja kuljetuskulut	963,99-	963,99-	0,14-%
* Edustuskulut	103,80-	103,80-	0,02-%
* Markkinointikulut	21 517,43-	21 517,43-	3,21-%
* Muut liiketoiminnan kulut	18 372,44-	18 372,44-	2,74-%
*** Liiket.muut kulut yht	119 709,29-	119 709,29-	17,83-%
***** KULUT YHT.	611 515,64-	611 515,64-	91,09-%
***** LIIKEVOITTO (-TAPPIO) vastaavien sijoituksista	64 599,07	64 599,07	9,62 %

LIITE 4 (4)
Tuloslaskelma 2009

TULOSLASKELMA AJALTA 1.1.2009 - 31.12.2009

ECONET PRO VER. 6.00

Tilikausi: 1.1.2009 - 31.12.2009

Sivu 2(2)

Tili Nimi	Saldon muutos	Saldo	Liikevaihto
Muut korko- ja rahoitustuotot			
* Korkotuotot	49,43	49,43	0,01 %
** Muut Korko- ja Rahoitustuotot yht	49,43	49,43	0,01 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
* Korkokulut	2 851,82-	2 851,82-	0,42-%
* Muut rahoituskulut	18,00-	18,00-	0,00 %
** Rahoituskulut yht	2 869,82-	2 869,82-	0,43-%
*** Rahoitustuotot ja kulut yht	2 820,39-	2 820,39-	0,42-%
***** VOITTO(TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	61 778,68	61 778,68	9,20 %
***** VOITTO(TAPPIO) ENNEN TILIN-	61 778,68	61 778,68	9,20 %
* Tuloverot	1 287,28-	1 287,28-	0,19-%
***** TILIKAUDEN VOITTO(TAPPIO)	60 491,40	60 491,40	9,01 %

Raportin nimi Tulla.u98